

It's Maybe a Boat Shaped Little Hat – “Huonon englannin”
merkitykset suomenkielisen keskustelun kieliresurssina

Vilja Päätaalo
Syventävien opintojen tutkielma
Suomen kieli
Humanistinen tiedekunta
Helsingin yliopisto
Huhtikuu 2019

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Humanistinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Suomen kielen ja suomalais-ugrilaisten kielten ja kulttuurien maisteriohjelma	
Opintosuunta – Studieriktning – Study Track Suomen kieli			
Tekijä – Författare – Author Vilja Pääta			
Työn nimi – Arbetets titel – Title “It’s Maybe a Boat Shaped Little Hat – “Huonon englannin” merkitykset suomenkielisen keskustelun kieliresurssina			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma	Aika – Datum – Month and year Huhtikuu 2019	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 46	
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
<p>Tutkielmassa tarkastellaan verkkokeskustelupalstalla käytyä jääkiekkoiheista keskustelua, <i>SM-liiga in Englishiä</i>, jossa suomenkieliset keskustelijat leikittelevät tahallisen huonolla englannin kielellä. Tutkimuskysymyksiä ovat: minkälainen kielimuoto ”huono englanti” on ja miten siihen suhtaudutaan tässä kyseessä olevassa diskurssiyhteisössä. Työ sijoittuu sociolinguistiikan ja diskurssintutkimuksen aloihin, ja se yhdistelee koodinvaihdon ja kieliasenteiden tutkimuksen metodeja.</p> <p>Aineisto on kerätty jääkiekkoiheiselta Jatkoajan keskustelupalstalta, ja sen analysoinnin ohella työssä esitellään yleisemmällä tasolla englannin kielen asemaa Suomessa. Teoriataustana käytetään sociolinguistiikan ja diskurssintutkimuksen keinoja, kuten koodinvaihdon ja kieliasenteiden tutkimusta. Analyysiluvuista ensimmäisessä käsitellään ”huonoa englantia” tyylikeinona ja sitä, minkälaisia piirteitä kielimuodolla on. Toisessa analyysiluvussa näkökulma laajenee, kun tarkastellaan keskustelun ja kielimuodon merkityksiä sekä funktioita.</p> <p>Työssä käy ilmi, että ”huono englanti” on keskustelijoille luonnollinen ja helponoloinen kieliresurssi, jonka tehtävänä on luoda huumoria. Tämän huumorin keinot ovat keskustelijoille selviä: ne eivät vaadi metakielellä tehtävää selvitystä. Huumorin luontitapoja on löydettävissä niin äänneiden, lauseiden kuin yksittäisten sanojenkin tasolla. ”Huono englanti” on produktiivinen kieliresurssi, jota keskustelijat kehittelevät luontevasti eteenpäin. Toisaalta he myös ottavat mielellä käyttöön muiden kehittämiä termejä. Ironia, joka kohdistuu useasti suomalaisiin itseensä, on vahvasti näkyvissä keskustelussa.</p> <p><i>SM-liiga in Englishiin</i> kohdistuu kahdenlaisia asenteita: toisaalta jotkut pitävät sitä ärsyttävänä, jopa junttimaisena, toisaalta toisten mielestä se edustaa erityisen hauskaa huumoria. Ketjusta esitetyt kommentit ilmentävät samantyyppisiä asenteita kuin englannin kielen käytöstä suomenkielisten keskuudessa on yleisestikin esitetty. Englannin asemaa suomenkielisille verkkokeskustelijoille tärkeänä kieliresurssina ei kiistetä, mutta toisaalta se nähdään monesti myös uhkana suomen kielen olemassaololle.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords kieliasenne, koodinvaihto, verkkokeskustelu, kielten sekoittuminen, urheiludiskurssi, sociolinguistiikka, diskurssintutkimus, kieli-ideologia			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Muoto-opin arkisto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto.....	1
2 Aineiston ja tutkimusaiheen esittely.....	2
2.1. Jatkoajan keskustelupalsta.....	2
2.2. Kuvaus <i>SM-liiga in English</i> -keskustelusta ja sen etenemisestä.....	5
2.3. Englannin asema Suomessa, internetissä ja urheilukielessä	7
3 Huumorin ja merkitysten taustalla.....	10
3.1. Diskurssi ja sen tutkiminen.....	10
3.2. Koodin- ja moodinvaihdon teoria.....	11
3.3. Ironian teoria	14
3.4. Tyyli ja tyylyttely	15
3.5. Kieliasenteet ja kieli-ideologiat	17
4 Huumorin keinot.....	19
4.1. <i>Vaeaeanaeaeans stick</i> – foneettiset ja morfologiset huumorin keinot.....	20
4.2. <i>It's Maybe a Boat Shaped Little Hat</i> – sanasanainen kääntäminen.....	22
4.3. <i>Everything you have writed is grate but everyone has forged one man</i> – syntaktiset keinot.....	25
5 Merkitys ja ideologiat: ei vain vitsailua	29
5.1. Tyylyttely: itseironia ja puhuttelut.....	29
5.2. Kieliasenteet ja -ideologiat <i>SM-liiga in English</i> -ketjua kohtaan.....	34
5.3. Lopuksi: tuttu kielimuoto jakajana ja yhdistäjänä	39
Lähteet	41

1 Johdanto

Lokakuussa 2018 suomen kielen lautakunta julkaisi kannanoton, jossa se ilmaisi huolensa kansalliskieliimme kohdistuvaan ”vakavaan uhkaan”, englannin kieleen, jonka ”asema kasvaa suomen ja ruotsin aseman kustannuksella”. Erityisenä huolena lautakunta piti suomen kielen käyttöalan kapenemista esimerkiksi tieteen parissa. Internet ja laajemminkin sähköinen viestintä ovat yksi keskeinen ympäristö, joissa *lingua franca* englanti ujuttautuu yhä keskeisemmäksi osaksi maamme kielimaisemaa. (Suomen kielen lautakunnan kannanotto 26.10.2018.)

Tämä pro gradu -työ pyrkii osaltaan tarkastelemaan tätä englannin käyttöaloja Suomessa koskevaa ilmiötä, jota fennistiikan asiantuntijat ovat ennenkin puineet (ks. esim. Hiidenmaa 2003). Tarkastelen diskurssintutkimuksen ja sosiolingvistiikan tarjoamin välinein erään internetin keskusteluyhteisön tahallisen huonolla englannin kielellä käymää jääkiekkoiheista keskustelua, sen piirteitä ja sen taustalla näkyviä asenteita. Tahallinen ”huono englanti” vaikuttaa osallistujien nopeasti omaksumien konventioiden perusteella vahvalta ja hyvin tunnistetulta kieliresurssilta, joka mahdollistaa suomea taitaville osallistujille monitasoisen kielellisen leikkittelyn. Keskustelussa englanti ei ole uhka, vaan päinvastoin mahdollisuus käyttää molempia kieliä uudennaisilla tavoilla. Toisaalta tarkastelen tässä työssä myös samalla keskustelupalstalla esitettyjä, englannin kielen käyttöön liittyviä kieli-ideologioita ja -asenteita, jotka näyttäisivät olevan osin vahvasti positiivisia, osin negatiivisia. Neutraaleja kieliasenteita välittäviä kommentteja esitetään vain harvakseltaan.

Keskustelun piirteiden lisäksi minua kiinnostavat siihen liittyvät merkitykset ja sen funktiot, eli laajemmin se, mitä keskustelu tarkoittaa osallistujille. Tutkimuskysymyksiäni ovat ensinnäkin se, minkälainen kielimuoto ”huono englanti” on, ja toiseksi se, miten siihen suhtaudutaan tutkimassani kieliyhteisössä. Käsittelen kuitenkin osittain kielimuotoon suhtautumista laajemminkin, Suomen kieliyhteisön kontekstissa. Esittelen työni alussa aineistoni keruupaikkaa, Jatkoajan keskustelupalstaa, ja *SM-liiga in English* -ketjua. Kuvaan lisäksi lyhyesti englannin kielen asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämän jälkeen esittelen lähiaiheista aiemmin tehtyä fennististä tutkimusta ja työssä hyödyntämääni teoriataustaa.

Työssä on kaksi varsinaista analyysilukua, joista ensimmäisessä (luku 4) keskityn kuvaamaan huumorin piirteitä keskustelussa, ja toisessa (luku 5) tarkastelen ketjuun ja sen kielimuotoon liittyviä asenteita, ideologioita ja merkityksiä niiden takana. Tavoitteenani on työni lopussa määritellä, mitä kaikkea huonon englannin käytöllä saadaan aikaan keskustelussa ja mitä se merkitsee keskustelijoille.

2 Aineiston ja tutkimusaiheen esittely

Esittelen seuraavaksi keräämääni aineistoa sekä keskustelupalstaa, jolta tutkimani aineisto on peräisin. Keskustelun luonteen kannalta on merkittävä huomata, että vaikka tarkastelenkin kirjallista aineistoa, se on käyty digitaalisella keskustelupalstalla. Mainitsen tämän vuoksi lyhyesti sähköisen viestinnän erityispiirteistä. Lisäksi tarkastelen englannin kielen asemaa Suomessa yleisemmällä tasolla, minkä avulla taustoitan hieman sitä kielellistä ja yhteiskunnallista kontekstia, jossa keskustelu on käyty.

2.1 Jatkoajan keskustelupalsta

Kun joukko ihmisiä keskustelee, he muodostavat keskusteluyhteisön. Pietikäinen ja Mäntynen (2009: 46–47) mainitsevat, että digitalisaatio on ollut osaltaan luomassa uudenlaisia tapoja keskusteluyhteisöjen muodostumiselle ja niiden toiminnalle. Kun kielenkäytön konteksti on monikielinen, ilmestyy siihen helposti mukaan esimerkiksi englanti, jota heidän mukaansa voi ”nivoa muihin kieliin kielenkäyttäjän omien resurssien mukaisesti”. Tämän kaltaista toimintaa esiintyy tutkimassani aineistossa, ja taustoitan tässä osiossa, minkälaisen yhteisön muodostavat ne keskustelijat, joita tarkastelen työssäni.

Yhteisön muodostavat paitsi ne, jotka osallistuvat keskusteluun itse, myös keskustelua lukevat henkilöt. Vaikka he eivät saakaan omaa ääntä, he ovat kuitenkin osa yleisöä ja sitä myöten yhteisöä. Aktiivisesti keskusteluun osallistuvat jäsenet ovat myös tietoisia siitä, että heidän viestejään lukee todellisuudessa paljon suurempi käyttäjäkunta kuin mitä

itse keskusteluun osallistuu. Omassa aineistossani tämän keskusteluyhteisön piiriin kuuluvat näin ollen paitsi nimimerkillään viestejä lähettävät käyttäjät, myös ne henkilöt, jotka lukevat Jatkoajan keskustelupalstaa ja tätä ketjua.

Lukija luetaan siis osaksi keskusteluyhteisöä, mitä tukee esimerkiksi Nisulan (2003: 25) esittämä määrittely, jonka mukaan puheyhteisöjen täysivaltaiset jäsenet tuntevat kontekstualisoinnin keinot, eli toisin sanoen pystyvät tulkitsemaan keskustelujen merkityksiä. Palstan lukijat tietävät, miten keskusteluissa on tapana toimia ja pystyvät siis esimerkiksi tulkitsemaan, että *SM-liiga in English* poikkeaa palstan tavallisista ketjuista. Jatkoajan palstalla keskusteluun osallistuvat yhteisön jäsenet käyttävät nimimerkkiä, joten he eivät useimmissa tapauksissa tiedä, keitä muut kirjoittajat todellisuudessa ovat, vaikkakin aktiivisilla kirjoittajilla useimmiten jonkinlainen mielikuva toisistaan onkin kirjoitettujen viestien perusteella.

Jatkoajan keskustelupalsta on perustettu vuonna 2001. Se on Jatkoaika-nimisen, jääkiekkoon keskittyvän verkkolehden yhteydessä toimiva palsta, joka toimii verkossa osoitteessa www.jatkoaika.com. Jatkoajan keskustelupalsta on Suomen ylivoimaisesti suosituin jääkiekkoihminen keskustelupalsta: tein kandidaatintyötäni varten verkkoviestihaastattelun, jossa sivuston toiminnanjohtaja kertoi, että sillä oli alkuvuodesta 2018 noin 100 000–200 000 eri kävijää viikossa. Yhteensä nämä kävijät tekevät noin 500 000 käyntiä viikossa. Sivustolla on palstan etusivulla olevan tilaston mukaan yli 16 000 rekisteröitynyttä käyttäjää, joskaan läheskään kaikki eivät toki enää kirjoita aktiivisesti. (Verkkoviestihaastattelu 26.2.2018.) Muutamat Jatkoajan palstan ominaispiirteet selittävät osaltaan sitä, millaiseksi tutkimani ketju muodostuu, ja toisaalta erottavat työni aiemmasta suomalaisesta urheiluaiheisten keskustelupalstojen tutkimuksesta.

Jatkoajan keskustelupalsta on suljetumpi yhteisö kuin moni muu internetin palsta, sillä sinne ei voi kirjoittaa kuka tahansa: kirjoitusoikeudet myönnetään vasta tiukan seuran jälkeen. Halukkaiden kirjoittajien on lähetettävä hakemus, jonka niiden käsittelijä joko hylkää tai hyväksyy. Sain kandidaatintyötäni varten Jatkoajan toiminnanjohtajalta ajankohtaiset tilastot, joiden mukaan vuonna 2017 hakemuksia lähetettiin yhteensä 2341 kappaletta. Näistä 437 hyväksyttiin, joten hyväksymisprosentti oli vain 18,7 %. (Verkkoviestihaastattelu 26.2.2018.) Tunnuksien myöntämistä harkittaessa noudatetaan Jatkoajan keskustelupalstan sääntöjä, joita kirjoittajat myös sitoutuvat noudattamaan. Palstan säännöissä on selkeä linjaus kieliasuun liittyen, minkä vuoksi oletan, että keskustelu pysyy

Jatkoajassa asiallisempaa ja kieliasultaan laadukkaampaa kuin monella muulla internetin sivustolla:

Viestien kieli- ja kirjoitusasun edellytetään olevan sellaista, että teksti on helposti luettavaa. Perusasiat, kuten virkkeen aloittaminen ja erisnimien kirjoitus isolla kirjaimella, sekä kappalejako katsotaan minimivaatimukseksi. Ota huomioon myös viestisi lukijat. Täydellistä tekstiä ei keneltäkään edellytetä. (Jatkoajan keskustelupalstan säännöt, 5 §.)

Keskustelua valvoo moderaattoritiimi, joka ilmoittaa niin sanotuista pelikielloista eli kirjoittajien saamista väliaikaisista tai pidemmistä kirjoitusoikeuksien menettämisistä suoraan palstalla. Eräs esimerkki toiminnasta on 11.4.2018 lähetetty tiedote, joka todistaa, että viestien tasoa todella valvotaan melko tarkasti:

Nimimerkin MahtiJepel tuotanto osoittautui sen verran luokattomaksi, että koimme parhaaksi vaihtoehdoksi poistaa kyseisen käyttäjän kirjoitusoikeudet kokonaan.

Koska viestien tasoa valvotaan ja kirjoitusoikeuksien saamiseksi on osoitettava riittävän hyvää yleiskielen hallintaa, lähdän tässä työssäni liikkeelle siitä oletuksesta, että Jatkoajan keskustelupalstan kirjoittajat ovat pääosin ainakin kohtalaisen kiinnostuneita kirjoittamiensa viestien kieliasusta. Tätä oletusta tukee myös se, että palstalaiset keskustelevat aktiivisesti oikeinkirjoitukseen ja ”oikeanlaiseen” suomen kieleen liittyvistä seikoista: esimerkiksi vuonna 2004 perustetussa *Kielipoliisit*-nimisessä ketjussa on käyty keskustelua yli 2500 viestin verran.

Kuten edellä mainittua ketjua tutkinut Holopainen (2016: 46) sivuainetutkielmasaan toteaa, kirjoitetun kielen normeista poikkeaminen herätti keskustelijoissa suurta ärtymystä, ja oikeinkirjoitusvirheitä tekevät leimattiin helposti jopa tyhmiksi. Kirjoittajien oletettu kiinnostus kielen piirteisiin on mielestäni hyvä mainita, koska se on voinut olla osaltaan mukana muodostamassa tutkimaani *SM-liiga in English* -ketjua, jonka keskeisenä funktiona voi nähdä huumorin ja toisten hauskuuttamisen kielen avulla. Toisaalta kielitietoisuus voi näkyä myös kieliasenteissa ja -ideologioissa, joita esittelen luvussa 5.

Jatkoajan keskustelupalstaan pätevät luonnollisesti samat yleispiirteet, joita aiemmassa keskustelupalstatutkimuksessa on havainnoitu. Tanskanen (2014: 51) nostaa esiin

metakommunikaation käsitteen: kun verkossa kielenulkoiset tekijät, vaikkapa ilmeet, jäävät pois, on metakommunikaatio entistä tärkeämpää. Hän määrittelee käsitteen sellaiseksi viestinnäksi, ”joka ei varsinaisesti edistä puheena olevan aiheen käsittelyä vaan keskittyy siihen, miten keskustelu tai yksittäinen viesti pitäisi ymmärtää tai mitkä keskustelun normit ovat”.

Erityisesti tutkimani ketjun kaltaisessa, hienovaraiseen huumoriin nojaavassa keskustelussa pienet metakommunikatiiviset vihjeet ovat tärkeitä. Metakielen käsitteellä (Tieteen termipankki 25.1.2019: Kielitiede: metakieli) viitataan tarkastelun kohteena olevasta kielestä käytettävään kieleen, kuten esimerkiksi keskustelupalstalaisten esittämiin kommentteihin ketjun huumorin laadusta. Vaikka se onkin kaikelle kielenkäytölle ominaista, on sillä erityinen rooli keskustelupalstoilla, joissa sen avulla voidaan eritellä viestinnän välinettä itseään. Esittelen seuraavassa alaluvussa aineistonani toimivan keskusteluketjun etenemistä tarkemmin.

2.2 Kuvaus *SM-liiga in English* -keskustelusta ja sen etenemisestä

Tässä työssä tarkastelun kohteena on yksittäinen Jatkoajan keskusteluketju, jota esittelen seuraavaksi tarkemmin. Olen tutkinut *SM-liiga in English* -ketjua jo kandidaatintyössäni (Pääatalo 2018: 14–18), ja kiinnostus ketjun huumorin tarkempaan tutkimiseen syntyi niminomaan kandidaatintutkielmani tekoprosessin aikana, kun huomasin, miten kielellisesti kiinnostava prosessi keskustelu oli. Vakavaksi keskusteluksi tarkoitettu ketju muuttui hyvin nopeasti huumoriksi, jonka pelisäännöt vaikuttivat alusta asti hyvin selviltä kirjoittajille. Toisaalta huumori myös kehittyy keskustelun aikana ja saa uusia muotoja ja piirteitä.

Tässä tutkielmassa haluan analysoida tarkemmin, miten ja miksi kyseinen keskustelu etenee siihen suuntaan, johon se melko nopeasti päättyy. Ketju perustettiin 14.11.2011, ja siinä ehdittiin käydä 12 sivun eli 279:n viestin verran keskustelua ennen kuin moderaattorit lukitsivat sen 15.8.2012. Ketjuun ei siis voi enää kirjoittaa viestejä, mutta se on yhä kaikkien luettavissa.

Ketjun aloitti nimimerkki Buffalo_1988 toiveenaan, että Suomessa pelattavasta jääkiekkoliigasta, SM-liigasta, voitaisiin keskustella englanniksi, jotta ulkomaalaisetkin seuraajat saisivat siitä tietoa. Kirjoittaja perustelee avaustaan melko yksityiskohtaisesti. Olen

nostanut sen alle esimerkkiin (1) mukaan kokonaan, sillä viesti on hyvin kiinnostava asiallisuudessaan, kun ottaa huomioon, mihin suuntaan keskustelu kääntyy nopeasti. Olen merkinnyt lihavoineilla esimerkkiin keskeisiä kohtia, ja samaa käytäntöä noudatan myöhemminkin tässä tutkielmassa, kun haluan merkitä tai korostaa kulloinkin lähemmän tarkastelun kohteena olevia kielenpiirteitä.

1) I've read lot of complaints that foreign fans cant find information (news and summaries about their favorite players). I think there isn't foreign media which follows Sm-liiga continually so.. **this is thread for foreigners which cant understand finnish and would like to know how foreign players are doing at the highest league in Finland.** Jatkoaika is undoubtedly the best hockey forum in this country. Jatkoaika has about 50,000 users and **post are under strict surveillance so quality remains high.** Do not hesitate to write in english.... as you can see even this first post is probably full of spelling errors. (I Know. there is five times word foreign) :) (Buffalo_1988 14.11.2011 klo 18.03)

Kirjoittaja pahoittelee viestissä omaa huonoa englantiaan, mutta kannustaa muita keskustelijoita ottamaan ketjuun aktiivisesti osaa kielitaitorajoitteista huolimatta. Vaikka osa ketjuun ensimmäisten joukossa osallistuvista kirjoittajista pyrkiikin keskustelemaan ketjun avausviestin ehdottamassa hengessä, alkaa keskustelu edetä nopeasti erikoiseen suuntaan. Asialliseksi tarkoitettun keskustelun vastauksissa alkaakin esiintyä humoristisia viestejä, joiden tarkoitus ei ole enää informoida jääkiekkoilijoiden pelillisistä otteista, vaan hauskuuttaa muita keskustelijoita. Erittelen tarkemmin tämän moodinvaihdoksen eli puhumisen tavan vaihdon syitä ja piirteitä myöhemmin tässä työssä (ks. luku 3.2, luku 4), mutta vaihdos tapahtuu melko nopeasti jo keskustelun alussa, huolimatta muutaman keskustelijan yrityksistä pitää ketju asiallisena.

Nimimerkin 1936 viesti, esimerkki (2), on näyte kirjoituksesta, joka ei edes pyri palvelemaan ulkomaalaisia lukijoita tietoa välittämällä, vaan pyrkii hauskuuttamaan: suomalaisten fanien keskuudessa tunnettujen jääkiekkoilijoiden lempinimien, esimerkiksi *Joroisten härän* tai *Kolmen metrin Koskisen* sanatarkka kääntäminen englanniksi on sisäpiirihuumoria muiden suomalaisten palstalaisten kanssa, sillä ilman lajituntemusta ja suomen taitoa niitä ei voi ymmärtää.

2) There are many legendary players playing right now in SM-liiga. Or what would you say about players like **Ox from Joroinen** [‘Joroisten härkä’], Niirala’s Maltsev [‘Niiralan Maltsev’], – –, **three meter Koskinen** [‘Kolmen metrin Koskinen’] – –? (1936 8.12.2011 klo 19.02)

Loppua kohden keskustelu muuttuu yhä vaikeaselkoisemmaksi ja toisaalta sen aiheeksi tulevat ennemminkin suomalaisuus ja jääkiekkokulttuuri kuin vain SM-liiga. Keskusteluun ilmestyy toisaalta aivan uusiakin tyylikeinoja, esimerkiksi suomen- ja välillä ruotsinkielisten sanojen ja ilmausten käyttö. Yhteisiksi tiedetyt kieliresurssit ovat siis laajassa käytössä. Tyypillisintä suomen kielen hyödyntämistä keskustelussa edustavat luvussa 4.1 esittelemäni esimerkit, joissa virheellisten kirjoitusasujen kautta luodaan keskusteluun tiettyä tyyliä. Esimerkki (3) alla edustaa poikkeustapausta, sillä suomenkieliset sanat on kirjoitettu oikein. Toisaalta kirjoittaja tuo esimerkissä mukaan ulkopuolisen osallistujan äänen kuvailemalla, mitä kuvitellut kultin jäsenet loitsuissaan sanoisivat:

3) You end up in a satanist rite, where cult followers drink Christian piss, which they call a KOFF beer and keep on shouting their magical spells such as "**aja!**", "**vittu kun meidän molari taas kerran petti**" and "**tuomari on vitun homo**" (Kerouac 4.2.2012 klo 16.07)

Vaikka *SM-liiga in English* -keskusteluketju pysyikin auki lähemmäs vuoden, se käytiin pääosin suhteellisen lyhyen ajan sisällä: 201 ensimmäistä viestiä 279:sta lähetettiin ennen vuoden 2011 loppua, kun avausviesti kirjoitettiin 14.11.2011. Moodinvaihdos vakavasta keskustelusta hassutteluun alkaa jo muutaman ensimmäisen viestin jälkeen ja vahvistaa asemaansa vauhdilla. On kiinnostavaa, että kirjoittajat eivät joudu ohjeistamaan toisiaan huumorin luomisen keinoista, vaan keskustelijat osaavat hyödyntää erilaisia kielellisiä keinoja luovasti, kuten osoitan luvussa 4.

2.3 Englannin asema Suomessa, internetissä ja urheilukielessä

Tässä alaluvussa käsittelen lyhyesti englannin vaikutusta suomen kieleen ja sen roolia Suomessa. Tämän jälkeen pohdin aihetta aineistoni näkökulmasta: minua kiinnostaa, minkälaiseksi aiemmassa tutkimuksessa on nähty englannin ja suomen suhde urheiludiskurssissa ja verkkokielessä. Esitän, että näissä konteksteissa englannin kielellä on oma,

erityisen vahva ja jokseenkin perinteinen asemansa silloinkin, kun keskustelun pääkielenä on suomi.

Suomen kielen tutkijat ovat olleet englannin valta-asemasta huolissaan jo pitkään, eikä aiheeseen liittyen ole vaikea löytää aineistoa. Johdannossa mainitsemani, tätä työtä tehdessä tuoreen suomen kielen lautakunnan kannanoton lisäksi merkittävä on esimerkiksi Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen vuonna julkaisema kielipoliittinen toimitaohjelma (2009: 10), *Suomen kielen tulevaisuus*, jossa kansalliskieltemme suurimmaksi uhaksi määritellään jo johdannossa juuri englannin kieli: kirjoittajien mukaan ”kansalliskielten käyttöalan kaventuminen englannin käytön laajentuessa on saanut lähes kaikki Euroopan kieliyhteisöt arvioimaan omaa tilaansa”. On hyvä huomata, että vaikka maallikkokannanotoissa korostuu usein huoli yksittäisten englanninkielisten sanojen käytöstä, on tutkijoiden mielestä ongelma erityisesti suomen kaventunut käyttöala.

Kielipoliittisesta ohjelmasta ilmenee, että englannin nousu suvereeniin asemaan vieraiden kielten joukossa on tapahtunut suhteellisen nopeasti. Trendiä on luontaista havainnollistaa koulumaailman kautta, ja *Suomen kielen tulevaisuudesta* (2009: 76) ilmenee, että englanti nousi vasta 1960-luvulla saksan ohi suosituimmaksi vieraaksi kieleksi Suomen kouluissa. 1980-luvulla jo 88 % suomalaisista opiskeli englantia koulu-uransa aikana, mutta vuonna 2000 englanti oli nimenomaan ensimmäinen vieras kieli valtaosalle suomalaisista: peräti 87,6 % koululaisista valitsi nimenomaan englannin, monesti siksi, että kunnat eivät tarjoa muita vaihtoehtoja kovinkaan usein.

Kielipoliittisen ohjelman julkaisusta on tämän työn kirjoitushetkellä kulunut 10 vuotta, mutta huoli englannin asemasta muiden kielten kustannuksella puhuttaa säännöllisesti mediassa: esimerkiksi Helsingin Sanomissa maaliskuussa 2019 julkaistussa artikkelissa Helsingin kaupungin perusopetusjohtaja toteaa, että lasten ja huoltajien ei tulisi arastella muun kielen kuin englannin valitsemista ensimmäiseksi vieraaksi kieleksi, sillä ”englantia kuulee niin kamalan paljon”. (HS 27.3.2019: Kotimaa.)

Yksi englannin kielen asemaa vahvistanut tekijä on angloamerikkalaisen kulttuurin suuri suosio, joka on entisestään korostunut internetin muututtua arkipäiväiseksi osaksi elämää yhteiskunnassamme. Suomessa tätä on tutkittu esimerkiksi Helasvuon, Johanssolin ja Tanskasen toimittamassa teoksessa *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen* (2014): he mainitsevat kirjan johdannossa, että tilastojen mukaan internetin alkuaikoina yli 80 % siellä olevista sivuista oli englanniksi, ja vielä joulukuussa 2013 noin 55 % sivustoista käytti kielenään juuri englantia, joten kielen valta-asema oli yhä

merkittävä (mts.: 18). He (mts.: 20) nostavat esiin toisenkin syyn sille, miksi monet niin mielellään keskustelevat englanniksi internetissä: kielen avulla saavuttaa suuremman yleisön kuin jollakin toisella kielellä kirjoittaessa.

Toisen syyn englannin käytölle internetissä esittää suomen kielen tutkija Lari Kotilainen *Englanti suomenkielisissä chat-keskusteluissa* -artikkelissaan: kun vaikkapa suomea puhuva verkkopalvelun käyttäjä voi olettaa suomea äidinkielenään puhuvan yleisönsä ymmärtävän ainakin jonkin verran englantia, voi hän hyödyntää tätä ja ”antaa sanomalleen lisäsävyn epäodotuksenmukaisella kielivalinnalla” (Kotilainen 2008: 128). *SM-liiga in English* -ketjussa englannin käyttöä ei voi toisaalta pitää edes epäodotuksenmukaisena, niin luonnollinen ja vaivattomasti kehittyvä valinta se keskustelijoille on. Tästä huolimatta se toki tarjoaa myös mitä selkeimmän humoristisen lisäsävyn. Fennistien lisäksi myös englannin kielen tutkijat ovat tutkineet kielen asemaa Suomessa: hyödynnän tässä työssä esimerkiksi Leppäsen, Nikulan ja Käännän toimittamaa artikkelikoelmaa *Kolmas kotimainen. Lähikuvia englannin käytöstä Suomessa* (2008).

On myös syytä huomioida, että englannin kielellä on perinteisesti ollut vahva asema urheiludiskurssissa ja erityisesti jääkiekkokeskusteluissa lajin kanadalaisten juurien ja pohjoisamerikkalaisen suursarjan myötä. Nyberg analysoi jo vuonna 1974 ilmestyneessä pro gradu -työssään englannin kielen käyttöä tällä alalla: hänen työnsä nimi on *Urheilu-kielen anglismeja*. Työ auttaa pääsemään vieläkin syvemmälle historiaan, sillä Nyberg itsekin viittaa menneeseen: hän on siteerannut Aroa, joka jo vuonna 1911 ruoti sellaisia termejä kuin ”starttaaminen” ja ”spurttaminen” – lainatermien runsaan määrän vuoksi moni urheiluaiheinen kirjoitus oli Aron mielestä ”kieliasultaan surkea sekasikiö”. Aron kommentoissa ja Nybergin työssä laajemminkin näkyy vahvasti aikakaudelle tyypillinen puristinen kielikäsite. Lainasanojen käyttöä kutsutaan ”ongelmaksi”. (Nyberg 1974.)

Aiemmasta tutkimuksesta kenties lähimpänä omaa työtäni on englannin kielen tutkija Samu Kytölän artikkeli *Englanti huumorin ja syrjinnän välineenä suomalaisen Futisforumin keskusteluissa* (2008), joka tarkastelee niin ikään urheiluaiheista keskustelupalstaa ja englannin käyttöä huumorin ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Kytölän tutkimus ei kuitenkaan ole fennistiikkaa vaan englannin kielen tutkimusta, eikä se keskity huonon englannin piirteisiin suomen kielen näkökulmasta. Toisena keskeisenä erona näen sen, että Kytölän aineistossa mukana on ei-suomenkielinen keskustelija, jonka pilkkaimisen ja syrjimisen ympärille huumori rakentuu. Omassa aineistossani taas näen syrjimisestä keskeisempänä funktiona yhteisöllisyyden rakentamisen, kun englanninkieliset

vastaanottajat muodostavat vain kuvitteellisen vastaanottajayhteisön. Palaan tähän tarkemmin vielä luvussa 5.

On syytä vielä mainita, että "huono englantia" on kielimuoto, jonka englantia taitavat suomalaisetkin tunnistavat helposti ja jota käytetään muuallakin kuin internetissä laajalti. "Huonoa englantia" voi käyttää monella tapaa: puhumalla tahallisesti erikoisella, esimerkiksi vahvasti suomalaistyyllisesti äännetyllä aksentilla, tekemällä tahallisia sanasto- tai kielioppivirheitä tai yhdistelemällä näitä piirteitä. Siinä, missä "huonolla suomella" voidaan esittää yhteiskunnassamme vaikkapa tietynlaista maahanmuuttajataustaisen henkilön roolia (ks. Lehtonen 2015), on tahallisella englannilla suomalaisten käytössä itseironisempi sävy: sitä voidaan käyttää esimerkiksi matkittaessa huonosti kieliä osaavaa suomalaista tai toisaalta vaikkapa korostettaessa oman ääntämyksen puutteita. Huonon englannin rooli ja siihen kohdistuvat asenteet ja merkitykset tulevat kattavammin esiin myöhemmin tässä työssä analyysin yhteydessä.

3 Huumorin ja merkitysten taustalla

Käsittelen seuraavassa ensin diskurssintutkimusta yleisellä tasolla, minkä jälkeen esittelen koodin- ja moodinvaihdon teoriaa. Pohdin myös, mitä eroa koodilla ja moodilla tutkijoiden mukaan on. Tämän osion jälkeen esittelen luvussa 5 hyödyntämäni taustateoriaa: näitä ovat ironian, tyylin sekä kieliasenteiden ja -ideologioiden tutkimus. Erittelen tässä yhteydessä myös, miten lähikäsitteet kieliasenne ja kieli-ideologia eroavat toisistaan.

3.1 Diskurssi ja sen tutkiminen

Käytän työssäni diskurssintutkimuksen työkaluja, kun tarkastelen *SM-liiga in English* -keskustelussa hyödynnettäviä huumorin keinoja. Pietikäinen ja Mäntynen (2009: 7) määrittelevät, että diskurssintutkimus on tieteenala, jonka tarkastelun kohteena on sosiaalisen toiminnan ja kielenkäytön välillä oleva suhde. Sitä voi tarkastella mikro- ja makrotasojen muodostaman jatkumon avulla. Heidän mukaansa kieli ja maailma vaikuttavat koko ajan

toisiinsa, joten diskurssintutkijalle pelkän tekstin tutkiminen ei riitä koskaan, vaan kontekstin tarkastelu ja tiedostaminen kulkee koko ajan mukana (mts.: 20–21).

Omassa aineistossanikin on hyvin selvää, että pelkästään ketjuun kirjoitettuja viestejä tekstin tasolla tarkastelemalla ei pääse kovinkaan pitkälle: hauskuus ja toisaalta lauseista välittyvät asenteet ovat tulkittavissa vain suomalaista yhteiskuntaa, jääkiekkokeskustelua, internet-ketjuja ja englannin asemaa tuntemalla. Pietikäinen ja Mäntynen (2009: 30–33) puhuvatkin tilannekontekstin käsitteestä, jonka avulla voidaan sanallistaa tutkimuksen kohteena olevaa tilannetta diskursiivisesta näkökulmasta. Kontekstin käsitteellä viitataan heidän mukaansa kaikkiin merkityksen muodostumiseen vaikuttaviin tekijöihin, kun taas tilannekonteksti tarkoittaa nimenomaan sitä tiettyä sosiaalista tilannetta, jossa kieltä käytetään. Ympäristö, tässä tapauksessa sähköinen keskustelupalsta, on keskeinen osa tilannekontekstia.

Tässä työssä keskeistä onkin, että aineisto on kerätty nimenomaan internet-keskustelupalstalta, jossa osallistujilla on melko vakiintuneet toimintaroolit: palstalaiset esiintyvät aina samalla nimimerkillä ja ovat useimmiten profiloituneet viestiensä kautta tietynlaisiin rooleihin, kuten esimerkiksi riidanhaastajiksi tai asiantuntijoiksi. Tutkimassani ketjussa keskustelijat rakentavat vuorovaikutusta poikkeavaan suuntaan juuri kielivalinnan, englannin, avulla. Tilannekontekstin monista ulottuvuuksista voisi huomioda vielä myös keskustelun ajankohdan, 2010-luvun alun (2011–2012), jolloin internet-kielen konventiota olivat muodostuneet jo pitkälti tämän tutkielman kirjoitushetken (2019) kaltaiseksi.

3.2 Koodin- ja moodinvaihdon teoria

Aineiston tulkinnan kannalta tärkeitä teoreettisia käsitteitä luvussa 4 ovat koodi ja moodi, joita pyrin tässä alaluvussa määrittelemään tarkemmin aiemman tutkimuksen pohjalta. Kyseessä ei ole aivan yksinkertainen asia, sillä koodinvaihdolle on esitetty tutkimuksissa erilaisia, osin vastakkaisiakin määritelmiä. Moodinvaihdokset taas voi nähdä koodinvaihdon eräänlaisena alalajina, ja näin ne on luokitellut esimerkiksi Hanna Lappalainen väitöskirjassaan (2004). Kuvailenkin ensin lyhyesti koodinvaihtoa yleisemmin ja tämän jälkeen moodin käsitettä. Pohdin myöhemmin luvun 4 päätteeksi, edustaako aineistoni edes

varsinaisesti koodinvaihtoa tai missä määrin siitä on löydettävissä koodinvaihdoksi ajateltavia vuorovaikutusjaksoja.

Koodinvaihdolla viitataan Gumperzin (1982: 59) *Discourse strategies* -teoksen mukaan siihen, kun samassa kielenkäyttötilanteessa käytetään rinnakkain kahta eri kielioppijärjestelmään tai alajärjestelmään kuuluvaa kielimuotoa. Vaihtumat kielestä tai kielimuodosta toiseen ovat selviä, eikä niitä korosteta erikseen: Gumperz (mts.: 59–60) mainitsee, että tyypilliset koodinvaihtoesimerkit muodostavat yksittäisen, yhtenäisen, vuorovaikutuksellisen kokonaisuuden, jossa mikään ei viittaa siihen, että puhujien olisi hankala ymmärtää toisiaan. Hänen mukaansa koodinvaihdossa luodaan kahden eri kielimuodon avulla yhtenäinen viesti, jonka tulkitsemiseksi on ymmärrettävä molemmat osat. Omassa aineistossani tämä on selvästi havaittavissa: ilman suomen kielen hyvää taitoa keskustelua ei voi ymmärtää. Tätä korostavat ajoittaiset koodinvaihdot englannista suomeen. Toisaalta on tietysti selvää, että ilman englannin taitoa ketjua ei myöskään voi lukea niin, että siitä ymmärtäisi juuri mitään.

Tutkimani keskustelu ei sinällään edusta perinteiselle koodinvaihdon tutkimukselle tyypillistä aineistoa, jossa keskustelijat vaihtelevat vuoroissaan selkeästi kahden eri kielen tai kielimuodon välillä. *SM-liiga in English* -ketjun keskustelu on käyty pääosin englanniksi, ja koodinvaihdot kielestä toiseen ovat lyhyitä. Niiden merkitys on kuitenkin selvä: suomen kielen käyttö ja sillä leikittely osoittavat keskustelijoiden tiedostavan, että keskustelulla ei todellisuudessa ole ulkomaalaista yleisöä. Toisaalta koodinvaihdoksia tapahtuu myös englannin eri kielimuotojen välillä, sillä keskustelu alkaa selvästi virallisemmalla, mahdollisimman oikeakielistä tavoittelevalla kielellä ja muuttuu vähitellen vapaamuotoisemmaksi sekakieleksi, jossa tahalliset virheet ja suomen vaikutteet ovat arkipäivää. Eri keskustelijat myös valitsevat oikeakielisyydeltään eritasoisia ja -tyylisiä tapoja kirjoittaa englannin kieltä viesteihinsä.

Lappalainen (2004: 289) esittelee väitöskirjassaan Auerin (1999) kehittelemän teorian, jossa kahden rinnakkaisen kielen käyttö nähdään jatkumona. Jatkumon yhtä ääripäätä edustaa koodinvaihto, toista ”fuusio, josta koodinvaihtokohtia ei voida enää erottaa”. Tällaisia kohtia on toki vaikea enää edes mieltää koodinvaihdoksi. Oman aineistoni kielten sekoittuminen sijoittuu jatkumossa lähemmäs fuusiota (esimerkiksi morfosyntaktiset keinot, joita erittelen luvussa 4.1), vaikkakaan aivan ääripäähän se ei lukeudu, sillä viesteistä pystyy kuitenkin pääosin erittelemään eri kielivalinnat. Monesti koodinvaihdot

ovat myös selkeitä hyppäyksiä suomenkielisiin, satunnaisesti keskellä viestejä hyödynnettyihin sanastoihin.

Määrittelyeroja eri tutkimuskirjallisuuden väliltä löytyy erityisesti siinä, missä määrin yksittäisten erikielisten sanojen käyttö nähdään koodinvaihdoksi. Osa tutkijoista (ks. esim. Auer 1998 ja Saari 2006) käyttää lyhyiden kielestä tai kielimuodosta siirtymisten kohdalla nimitystä *transfer*, ja Gumperzin (1982: 66) mukaan koodinvaihdon tutkimuksessa on syytä erottaa varsinainen koodinvaihto ja lainaaminen toisistaan. Myers-Scotton (1993) pitää koodinvaihtoa yksinkertaisesti kielenvaihtona, Lappalainen (2004) taas korostaa vaihtelun sosiaalisen merkityksen roolia koodinvaihdon määrittelyssä.

SM-liiga in English -keskustelussa näkyvät kahden erillisen kielijärjestelmän, englannin ja suomen kielten, säännöt, kuten osoitan analyysiluvussani. Koodinvaihdon teoria tarjoaa myös keskeistä tietoa motiiveista keskustelijoiden toiminnan taustalla: Gumperz (1982: 72) toteaa, että koodin valinnan taustalla vaikuttavat usein tyylilliset ja metaforiset seikat, eivät niinkään kielten rakenteeseen liittyvät. Kielenkäyttäjät siis osaavat valita nimenomaan tyyliltään sopivammasta koodista aineksia puheeseensa. Vaihto ”oikeamman” ja ”heikomman” englannin kielimuotojen välillä, samoin kuin satunnaiset hyppäykset suomen kieleen, vaikuttavat tutkimassani aineistossa kiinnittyvän laajemmin kieleen liittyviin asenteisiin ja ideologioihin.

Moodilla tarkoitetaan Lappalaisen (2004: 317) mukaan puhumisen tapaa. Moodi voi vaihtua keskustelussa harvemmin tai usein, jopa yksittäisen vuoron aikana. Sillä viitataan siihen, minkälaisella tavalla puhuja haluaa vuoronsa tulevan tulkituksi. Lappalaisen aineisto muodostuu puhutusta kielestä, joten hän mainitseekin, että moodin, samoin kuin koodinkin, muutos voidaan merkitä erilaisen äänenlaadun tai puhettavan käytöllä. Gumperz (1982: 131) käyttää näistä viestin tulkintatapaa ohjaavista merkeistä termiä *contextualization cue*, josta käytetään suomeksi nimitystä tulkintavihje (ks. esim. Koivisto 2011: 31). Koiviston (mts.:) mukaan tulkintavihjeet liittyvät melko löyhästi vuoron rakenteeseen, joten ne saattavat puheessa jäädä päällekkäisten vuorojen alle. Niiden avulla keskustelijat määrittelevät vuoron asemaa osana diskurssia ja antavat vihjeitä sille, miten seuraavana alkava, edeltävä tai käynnissä oleva vuoro tulisi tulkita.

Haakana ja Visapää (2005: 432) puhuvat Fakta homma -moodista: tilanteesta, jossa keskustelun osanottajat siirtyvät tv-sarjasta tutun puhetyylin käyttöön. Vuorovaikutuksen tutkimuksen kannalta kyse on siis siitä, että niin sanotun normaalin keskustelutavan sijaan käytetään toisenlaista puhetapaa, moodia, jolla on keskustelussa funktioita. *SM-liiga in*

English -keskustelussa vaihdetaankin moodia samaan aikaan kuin koodiakin. Huonon englannin puhujat omaksuvat leikkisän sävyn, jonka merkityksiin paneudutaan tämän työn luvussa 5.

Oma aineistoni on kirjallisessa muodossa, joten moodinvaihdot merkitään toisella tavalla kuin puhutussa kielessä: aineistossani niitä merkitään näkyvimmin tahallisen huonoilla kielimuodon valinnoilla. Moodinvaihto tapahtuu esimerkiksi keskustelun alussa, kun palstalaiset alkavat käyttää ensimmäisten viestien vakavan keskustelun moodin sijaan humoristista moodia. Moodin- ja koodinvaihdokset kytkeytyvät yhteenkin: kuten analyysiluvuissa ilmenee, koodinvaihdokset suomesta englantiin lisääntyvät aineistossa loppua kohden, ja toisaalta moodikin vaihtuu tyylipuhasta jääkiekkohuumorista yhteiskuntaa laajemmin koskettaviin vuoroihin. Kun koodin- ja moodinvaihdot ovat samanaikaisia, niiden avulla pyritään vaikuttamaan siihen, miten viesti tulisi tulkita, mutta koodinvaihdolle tyypillisesti myös käyttämään erilaista ääntä.

3.3 Ironian teoria

Luvussa 5 erittelen ironian keskusteluun tuomia merkityksiä. Suomessa ironiaa on tutkinut erityisesti Rahtu, jonka teosta *Sekä että – Ironia koherenssina ja inkohereenssina* (2006) hyödynnän määrittelyssäni. Ironia on arkikäytössä tyypillinen termi, jonka tarkka kuvailu on kuitenkin osoittautunut haasteelliseksi. Ironian määritelmät nojasivat Rahdun (mt: 37) mukaan pitkään antiikin aikana esitettyihin kommentteihin, joissa ironiaksi esitellään vain viestit, jotka tarkoittavat ”päinvastaista” tai ”muuta” kuin sanotaan. Tämänkaltaisen määrittely jättää kuitenkin ulkopuolelle monia ironiaksi nähtäviä tapauksia. Hyödynnänkin työssäni Rahdun (mt: 46) määritelmää tekijöistä, jotka hän nimeää *ironian komponenteiksi*:

Ironisessa tulkinnassa on aina jokin 1) tavalla tai toisella **negatiivinen sanoma**, joka on tulkittavissa 2) **tuottajansa intention** mukaiseksi ja jolla on jokin 3) **kohde** ja useimmiten myös 4) **uhri**. Olennaista on 5) **monitulkintainen esitystapa**: jokin, joitakin tai kaikki komponenteista 1–4 tajutaan kätkeyn, ja ne on siksi pääteltävä itse.

Aineistostani löytyy helposti esimerkkejä, joissa nämä komponentit näkyvät. Kohteeksi ja uhriksi voi nähdä toki keskustelussa laajasti ottaen ulkomaalaiset ihmiset, joiden kuvittelun, suuren jääkiekkoinnostuksen ympärille keskustelu rakentuu. Toisaalta monissa viesteissä ironia on itseensä kohdistuvaa ja sen avulla voidaan naureskella vaikkapa omalle jääkiekkointoilulle tai suomalaisille kansana. Monitulkintainen esitystapa ilmenee erityisesti sanoman negatiivisuuden erittelyssä: negatiiviset sanomat ovat viesteissä välillä selvempiä, jopa loukkaavia, kun taas välillä hienovaraisempia, mutta kuitenkin selkeästi tuottajansa tahallisesti tarkoittamia. Keskustelijat pyrkivät tekemään pilaa kaikesta, niin ketjun aiheesta kuin itsestäänkin.

Rahtu (2006: 63–68) huomauttaa myös, että ironian tarkkarajainen määritelmä on välillä hankalaa ja jopa tarpeetonta, kun on kyse lähi-ilmiöistä, kuten huumorista, parodiasta, sarkasmista ja kritiikistä. Huumori-termi on toki työssäni kattokäsite, jonka piirteitä pyrin kartoittamaan, mutta muuten pyrin pitäytymään erossa lähikäsitteistä. Ironia on laajuudessaan riittävä käsite sille, mitä itse tarkastelen – onhan kyseessä ilmiö, jota Rahtu (mt.: 17) nimittää ”kielen peiliksi”: ironia on jotakin, joka heijastelee tulkitsijankin oletuksia maailmastamme. Sitä tutkiessa pelkkä sanasto- tai syntaksitason analyysi ei hänen mukaansa riitä.

Tutkimassani aineistossa ironinen huumori on siis usein itseä, suomalaisiin kohdistuvaa. Tällainen kansallisten stereotyypioiden käyttö on tyypillinen huumorin keino, jota hyödynnetään vitsien lisäksi usein esimerkiksi mediassa. Tavallisia kansallisia stereotypioita esimerkiksi suomalaisista ovat ruotsinsuomalaisten mielestä Helsingin Sanomien artikkelissa esitelty ”sauna, puukko ja viina” sekä kielen rumuus ja tahdittomuus (HS 23.2.2016: Nyt-liite). Kansalliset stereotyypit ovat siis ennakkoluuloisia asenteita muunmaalaisia kohtaan. Toisaalta Suomessa on tavallista pohtia sitäkin, mitä ”meistä” ulkomailla ajatellaan, mikä näkyy luvussa 5.1 esittelemissäni esimerkeissä.

3.4 Tyyli ja tyyllittely

Käsittelen tässä työssä runsaasti myös aineistoni tyyliä, sillä on selvää, että keskustelun kielellinen tyyli on erikoisuudessaan ja erilaisuudessaan yksi sen kiinnostavimmista piirteistä. Tyyllillä viitataan Couplandin (2007: 1) mukaan yksinkertaisesti tapaan tehdä jotakin, ja ihmisten sosiaalisen kompetenssiin kuuluu kyky eritellä näitä tapoja eli tyylejä

erilaisissa konteksteissa. Puheessa havaitsemme esimerkiksi erilaiset murteet, ja internetin keskustelupalstoillakin voimme tehdä havaintoja muista muun muassa sen perusteella, käyttävätkö he esimerkiksi leikkisää tai kömpelöä kieltä. Auer (2007: 11–12) taas määrittelee, että tyyli on monitasoinen käsite: siinä missä osa sosiolingvistiksestä variaation-tutkimuksesta keskittyy yksittäisten piirteiden tarkasteluun, on tyylin käsittelyssä kyse laajemmasta kontekstista, johon voivat kuulua paitsi sanavalinnat itsessään, myös esimerkiksi niiden sävy ja prosodiset piirteet. Tyyliä voidaan tarkastella sosiolingvistiksestä tutkimuksessa variaationtutkimuksen kolmen eri aallon kautta, joista erityisesti kolmas aalto on tutkimukseni kannalta keskeinen. Eckertin (2012: 93–94) mukaan kolmas aalto on keskittynyt nimenomaan kielenkäytön tyyllillisiin valintoihin ja siihen, että kieli on keskeinen keino rakentaa tyylejä, mutta toisaalta sitä tehdään muillakin tavoin. Kolmannen aallon variaationtutkimus tarkastelee kieltä koko sen kulttuurisessa kontekstissa, joka muuttuu jatkuvasti.

SM-liiga in English -keskustelun tyyli on leikkisä, mutta toisaalta sillä on monitasoisempiakin merkityksiä. Hieman vastaavaa aineistoa on tarkastellut Mark Sabba (2007: 361–392), jonka tutkimuksen kohteena oli brittiläisen Ali G -huumorihahmon fanien internetkeskustelupalsta. Kirjoittajat pyrkivät jäljittelemään Ali G:n erikoista puhetyyliä, joka yhdistelee useaa eri englannin murretta eikä näin ollen ole todellinen kielimuoto. Sabban mukaan fanit rakentavat tällä tavalla yhdessä fanien identiteettiä tyylijäljittelyn keinoin, ja samalla tavoin *SM-liiga in English* -keskustelijatkin menevät tyyli edellä: sillä, että kukaan ei todellisuudessa puhu kyseistä suomen ja englannin sekoitusta, ei ole merkitystä.

Aineistoani tarkastellessani tarvitsen kuitenkin vielä tyyllittelyn käsitettä. Sillä viitataan leikilliseen tyylin käyttämiseen, ja sitä on tutkinut Suomessa erityisesti Heini Lehtonen. Lehtonen (2015: 42–43) huomauttaa, tyyli ja tyyllittely eivät ole sama asia eikä tyyllittely tarkoita vain leikillisen tyylin hyödyntämistä, vaan sillä on lukuisia ominaispiirteitä. Sen avulla vuorovaikutukseen tuodaan ensinnäkin hänen mukaansa toisen ääni, esimerkiksi omassa aineistossani mukamas jääkiekosta muita informoivan, heikkoa englantia puhuvan hahmon.

Tyyllittely eroaakin Lehtosen (2015: 42–43) mukaan aina selvästi muusta vuorovaikutuksesta, tässä tapauksessa Jatkoajan keskustelupalstalle tyypillisestä normitetusta, suomenkielisestä ja asiantuntevasta jääkiekkokeskustelusta. Lehtosen mukaan tyyllittelyn

tulee myös kirvoittaa reaktioita muissa keskustelun osallistujissa, ja *SM-liiga in Englishistä* esitettyjä eksplisiittisiä kommentteja esittelenkin luvussa 5. Lehtosen mukaan tyylyttelyyn kuuluu myös performatiivisuus, joka näkyy sekin selvästi tutkimassani ketjussa, sillä sen voi nähdä jopa läpikotoisin performanssiksi. Keskustelijat ottavat roolin päälle kyseisessä ketjussa ja pitäytyvät siinä tiukasti, mistä kertoo esimerkiksi metatason kommenttien hyvin vähäinen määrä keskustelussa. Viestin muoto onkin itse sisällön lisäksi keskeisessä roolissa tyylyttelyä hyödyntävässä vuorovaikutuksessa.

3.5 Kieliasenteet ja kieli-ideologiat

Kuten jo työni johdannossa ilmenee, ei tutkimani ketjun kieltä voi tarkastella kokonaisvaltaisesti hyödyntämättä myös sosiolingvististä kieliasenteiden ja -ideologioiden tutkimusta. Luvussa 4 hyödynnän pitkälti diskurssintutkimuksen keinoja, luvussa 5 taas käytän sekä diskurssintutkimuksen että sosiolingvistiikan keinoja. Nordlund ja Pallaskallio (2018: 218) huomauttavat, että perinteinen diskurssintutkimus on keskittynyt tarkastelemaan tekstejä diskurssien ”moniäänisenä koosteena”, sosiolingvistiikka taas kielen vaihtelun sosiaalisia merkityksiä. Molempien tieteenalojen näkemyksiä yhdistelemällä voikin tarkastella kieltä sen sosiaalisten merkitysten kautta ja päästä sitä kautta käsiksi siihen, millaisiksi merkitykset eri diskursseissa muodostuvat. Johanna Vaattovaara (2009: 239) taas mainitsee väitöskirjassaan yhdeksi työnsä päätavoitteista vahvistaa ymmärrystä siitä, ettei kielellisten asenteiden tutkimus ole erillistä variaationtutkimuksesta, vaan päinvastoin keskeinen osa siitä.

Kieliasenteiden ja kieli-ideologioiden määritelmät saattavat arkikielessä helposti sekoittua, ja niiden katsotaan tutkimuksessakin olevan suhteellisen lähellä toisiaan. Maija Saviniemen (2015: 31–32) väitöskirjasta ilmenee, että näistä käsitteistä on myös esitetty suomen kielen tutkimuksessa hieman toisistaan poikkeavia väittämiä. Tässä työssä ajattelen Saviniemen esittämään tapaan, että kieli-ideologian käsite on näistä kahdesta laajempi. Kuvailenkin seuraavaksi erikseen molempiin termeihin liittyvää tutkimusta, sillä tarkastelen myöhemmin luvussa 5 niin keskustelijoiden asenteita kuin ideologioitakin. Aloitan kieliasenteista ja jatkan kieli-ideologioihin.

Peter Garrettin (2010: 1–2) mukaan kieliasenteet ovat läsnä joka puolella päivittäisessä elämässämme, joskus tiedostamattomina, joskus hyvinkin vahvasti ilmi tuotuna.

Erityisesti negatiiviset asenteet saavat hyvinkin paljon näkyvyyttä yhteiskunnassa. Asenteet voivat kohdistua kielen kaikkiin eri tasoihin: sanavalintoihin, murteisiin, kielioppiin, tai kuten tässä tutkielmassa, kielivalintaan itsessään. Edellisessä luvussa esittelemälläni koodinvaihdolla on myös yhteys kieliasenteisiin: Garrett (2010: 11–12) mainitsee, että eri kielten välillä tapahtuva vaihtelu voidaan tulkita esimerkiksi solidaarisuutta tai toisaalta kielipuolisuutta osoittavaksi toiminnaksi, joista hän antaa esimerkiksi halventavana pidetyn *Tex Mex* -termin englannin ja espanjan välillä vaihtelevasta kielimuodosta.

Vaattovaara (2009: 28–29) mainitsee, että kieliasenteita tarkastellessa on syytä pohdita, nähdäänkö asenne yksilöstä vai yhteisöstä lähtöisin olevaksi ominaisuudeksi. Suurimmassa osassa nykytutkimusta korostuu hänen mukaansa ajatus asenteesta ominaisuutena, joka on lähtöisin yksilöstä itsestään. Asenteet määrittävät tämän näkökannan mukaan yksilön käytöstä, mutta niitä voidaan tarkastella ensisijaisesti tekemällä havaintoja tietyn metodiikan, vaikkapa asenneskaalojen, mukaisesti. Erilaiset skaalat ja laajemminkin kyselyt ovatkin muodostaneet suuren osan kieliasenteiden perinteisestä tutkimuksesta: Garrett (2010: 37) esittelee jaottelun kolmeen kieliasenteiden päätutkimustapaan, joista suorat ja epäsuorat keinot (*direct and indirect measures*) edustavat tutkimusperinnettä, jossa tutkija pyrkii kysymysten avulla selvittämään asenteita.

Kolmas Garrettin (2010: 46) esittelemä tapa, sisällönanalyysinäkin tunnettu yhteiskunnallisen kohtelun asenteiden tarkastelu (*social treatment studies*), korostaa juuri tilanteita, joissa ihmiset esittävät kieliasenteitaan tietämättä olevansa tarkastelun alaisina. Tähän kategoriaan luen myös oman aineistontarkasteluni: minua kiinnostavat nimenomaan keskustelijoiden spontaanisti esittämät asenteet, eivät harkitut kannat. Aineistoni eroaa tässä mielessä Holopaisen sivuainetutkielmasta, jossa tarkasteltiin nimenomaan *Kielipo-liisit*-nimisessä ketjussa käytyä eksplisiittistä metatason keskustelua asenteista.

Kieli-ideologioiden tutkimuksen määritellään usein käynnistyneen Michael Silversteinin esitelmästä vuonna 1979. Hän määritteli siinä, että käsitteellä viitataan kielenkäyttäjien itse lausumiin uskomuksiin, joiden avulla pyritään selittämään havaittuja kielenkäytön tyylejä tai rakenteita (Silverstein 1979: 193). Kieli-ideologiat nousevat siis havainnoitaviksi silloin, kun puhujat erittelevät asenteitaan kieltä tai kielimuotoa kohtaan. Mäntynen, Halonen, Pietikäinen ja Solin (2012: 325) määrittelevät artikkelissaan *Kieli-ideologioiden teoriaa ja käytäntöä*, että kieli-ideologioiden tutkimuksessa tarkastellaan niitä ”uskomuksia, arvostuksia, luokitteluja, ja keskusteluja”, joita herää kielestä keskustellessa.

Kieli-ideologioiden tutkimus on hyvinkin ajankohtaista Mäntysen ym. (2012: 337) mukaan myös 2000-luvulla, sillä vaikka kielipoliittisesti tehdyt muutokset ovat Suomessa olleet viime vuosikymmeninä melko pieniä, ideologiat eivät pysy samanlaisina, vaan ovat jatkuvassa muutoksessa. Globalisaatio ja kansainvälistyvä yhteiskunta ovat lisänneet esimerkiksi juuri englannin kielen vaikutusta Suomessa, ja siksi tämäkin tutkielma pyrkii omalta osaltaan tarkastelemaan juuri sitä, minkälaisia kieli-ideologioita yhä vahvemmin englannin kielen osaamista vaativan internet-yhteisön taustalta voi havaita.

Seuraavissa luvuissa siirryn varsinaiseen analyysiosioon. Ensimmäisessä analyysiluvussa (luku 4) esittelen kirjoittajien käyttämiä huumorin keinoja, toisessa (luku 5) taas merkityksiä: yhteisöön, sen ääniin ja asenteisiin liittyviä piirteitä.

4 Huumorin keinot *SM-liiga in English* -ketjussa

Tässä analyysiluvussa tarkastelen, minkälaisia kielellisiä keinoja *SM-liiga in English* -keskustelijat hyödyntävät luodessaan huumoria. Tutkimuseettiseltä kannalta on huomautettava, että osa ketjun viesteistä ja esimerkeistäni sisältää kommentteja, jotka voi tulkita hyvinkin loukkaavaksi. Kytölän (2008: 242–243) tapaan pyrin erittelemään nimenomaan sitä, minkälaisilla keinoilla huumoria pyritään luomaan, en arvottamaan ja kommentoimaan sitä, miten hyvin siinä onnistutaan. Huumoria onkin keskustelussa se, jonka vastaanottajat tulkitsevat sellaiseksi.

Olen joutunut myös pohtimaan, millaisin perustein määrittelen tietynlaiset kielelliset elementit tahallisesti virheellisesti kirjoitetuiksi. Tietynlaiset virheet englantia kirjoitettaessa, vaikkapa kielten nimien kirjoittaminen pienellä (*”finnish”*), ovat suomenkielille hyvin tyypillisiä suomen kirjoitusasun mallin mukaisesti. Tahalliseksi määrittelemäni virheet ovat mielestäni niin räikeitä viestin yleiseen tasoon nähden, että ne voi nähdä nimenomaan hauskuutukseksi. Kommentoin näitä valintoja tarkemmin esimerkkien yhteydessä.

Härmävaara ja Frick (2016: 115–116) ovat todenneet artikkelissaan monikielisten keskusteluiden huumorista, että se voi usein rakentua osallistujien asymmetristen kielitaitojen varaan, jolloin esimerkiksi virheellisiksi tai erikoisiksi koettuja muotoja voidaan

pitää hauskoina. Omassa aineistossani osallistujien taidot ovat kuitenkin lähtökohtaisesti melko symmetriset, eli englantia osataan sujuvasti ja suomea puhutaan äidinkielenä.

Lähden analyysissäni liikkeelle tapauksista, joissa huumoria luodaan äännetason keinoin (alaluku 4.1). Tämän jälkeen tarkastelen keinoja epäonnistuneiden käännösten avulla – joskin ne ovat alaluvun 4.2 tapauksissa tahallisesti virheellisiä. Virheellisten käännösten hauskuuden voi katsoa perustuvan siihen, että aineistossani keskustelijoiden kielitaidot ovat varsin symmetrisellä, englannin sujuvasti hallitsevalla tasolla. Tämän jälkeen erittelen vielä morfosyntaktisia huumorinluontikeinoja alaluvussa 4.3, minkä jälkeen pohdin lyhyesti, missä määrin koodinvaihdon käsitettä voi soveltaa aineistooni. Keskustelijat käyttävät monessa esimerkissä useampaa eri huumorinluontikeinoja, jolloin en ole aina katsonut tarpeelliseksi eritellä muita kuin kyseisessä kohdassa tarkastelussa olevia keinoja. Nämä kuitenkin nivoutuvat usein yhteen ja ovat monitasoisessa käyttökontekstissaan ja -tyylissään keskeinen osa huumorin hienovaraista rakentumista.

4.1 *Vaeaeaeaeans stick* – Foneettiset ja morfologiset huumorin keinot

Tässä luvussa esittelen, minkälaisia tapoja huumorin merkitsemiseen keskustelijat hyödyntävät kokonaisia sanoja pienemmällä tasolla eli yksittäisten äänteiden tai kirjainten kohdalla. Eräs ketjussa esiintyvä piirre on *ä*- ja *ö*-kirjainten merkitseminen tietyissä kansainvälisissä konteksteissa, kuten kansainvälisten kilpailujen tilastoissa, käytetyillä *ae*- tai *oe*-kirjainyhdistelmällä.

Jatkoajan keskustelijat tietävät hyvin, että jääkiekkodiskurssissa tyypillisintä merkitä kyseiset kirjaimet yksinkertaisesti *a*- ja *o*-kirjaimilla, jolloin esimerkiksi nimi *Väänänen* kirjoitetaan lähes poikkeuksetta pohjoisamerikkalaisessa jääkiekkokielessä muodossa *Vaananen* (esim. NHL:n virallinen sivusto nhl.com, jossa pelaajan nimi on *Ossi Vaananen*). Kirjoittajat kuitenkin leikittelevät hauskankuuloisilla pitkillä muodoilla, kuten nimimerkki *Clocks* esimerkissä (4) esitellessään *Kärppien* ja *Ässien* joukkueita:

4) First, there's **Kaerpaet** from Oulu. -- Then there's **Aessaet** from Pori.
(Clocks 8.12.2011 klo 22.33)

Aivan niin kuin moni muukin ketjussa esiintyvä huumorin keino, vaatii tämäkin erinomaisten suomen kielen taidon ja ymmärryksen kulttuurista tullakseen ymmärretyksi.

”Englanninnettu” muoto on hankalan ja keinotekoisien kuuloinen, eikä esiinny todellisessa englanninkielisessä keskustelussa. Se on sen sijaan urheilua seuraaville tuttu esimerkiksi tuloslistoilta. Vielä erikoisemman näköinen on Stigun väännös *Väänäsestä*, joka esiintyy yhdessä kappaleessa kolme kertaa.

5) His teammate **Vaeaeaeaeaeae** would have to use his stick to get Jake's lip from the ice. -- Even worse: what if part of Jake's lip would get stuck on **Vaeaeaeaeans** stick- would it then be called lipstick? And even even worse: what if after this **Vaeaeaeaeae** would hit Granlund into face with her stick (Stigu 4.2.2012 klo 11.51)

Huumoria luodaan välillä jopa melko epäjohdonmukaisilla tai satunnaisten oloisilla keinoilla: esimerkissä (6) *sähkö*-sana on kirjoitettu suomeksi, mutta vokaalimuutoksia hyödyntäen. Se edustaakin edellisen esimerkin kaltaista, ”kansainvälisesti” kirjoitettua suomea, vaikka tätä tyyliä käytetäänkin pääasiassa vain nimien yhteydessä.

6) All the **sähkö** came out with blue gas and ddr-fuse was also broken (fiftyeight 04.02.2012 klo 13.48)

Ä:n ja ö:n aakkosista puuttumisen lisäksi suomen ja englannin kirjaimistossa on muitakin eroja, joihin kirjoittajat mielellään perustavat huumorinsa. Vierasperäisten kirjaimien suomenkielisissä viesteissä voi nähdä niin ikään pyrkimyksen humoristiseen ”kansainvälistymiseen”, vaikka toisaalta se on kiinnostavaa myös historiallisesta näkökulmasta: vanhassa kirjasuomessakin käytetyn konsonanttivalinnat ovat ikään kuin arkaaisia, kuten esimerkissä (7).

Esimerkissä (8) kirjainmuuntelun kohteeksi joutuvat maiden nimet, esimerkissä (9) sanat, joissa v-kirjaimet voi korvata w:llä ja toisaalta yhdessä kohtaa myös p:n b:llä. Tässä esimerkissä esiintyy myös jo johdantoluvussa mainitsemaani ruotsin kielen piirteiden hyödyntämistä (*representerar*, *seljade*):

7) He smiles **arwoitucsellisesti** just like MonaLisa smiles in that **cuuluisa** painting in Helsinki Art Gallery (Stigu 1.4.2012 klo 22.12)

8) Our top defender man from **Slowackia**, Richard Lintner, was onto the ice always when paints were scored! -- Batmans enemies only had one, and he was from a foreign countries called **Ungari** (FASlapsi 12.12.2011 klo 08.48)

9) KalPa **representerar** a weird tribe called sawolaiset -- If this not enough, listen to this: **Wiime weakolla** there was a story about a local **pervo** who had beaked and **seljade** Fish Cock without Fish -- all players of gang are 150 cm long and **bainaa** 50 kg (Stigu 12.12.2011 klo 17.40)

Seuraavaksi tarkastelen, millä tavalla kirjoittajat hyödyntävät sanastotason keinoja huumoria luodessaan.

4.2 *It's Maybe a Boat Shaped Little Hat* – Sanasanainen kääntäminen

Tässä alaluvussa tarkastelen aineistossani esiintyvää sanasanaista kääntämistä. Vaikka työni ei edustakaan kääntämisen tutkimista, on tässä alaluvussa kuitenkin tarpeen esitellä lyhyesti käännöskirjallisuuteen liittyvää teoriaa. Ritva Leppihalme (2007: 365) kirjoittaa, että varsinaisessa käännöstyössä tavoitteena ”hyvä, toimiva käännös”, sillä mekaaninen koodinvaihto ei ole mielenkiintoista. Kirjaimellisella eli sanasanaaisella kääntämisellä viitataan ”syntaktiseen, tarkkaan käännökseen johtava käännösstrategiaan, jonka mukaan käännöksessä pyritään noudattamaan lähtötekstin muotoa”. Sen avulla saavutettu käännös on kyllä kielio pillinen, muttei aina idiomaattinen. (Tieteen termipankki 19.10.2018: Käännöstiede: kirjaimellinen käännös).

Idiomaattisuuden käsitteellä taas viitataan ”henkilön, henkilöryhmän tai alueen tyypilliseen puhetapaan tai kieleen” (Tieteen termipankki 19.10.2018: Käännöstiede: idiomaattinen) – ja sen vastakohtana epäidiomaattisella viitataan puhetapaan tai kielenkäyttöön, joka ei ole tyypillistä tietylle kieliryhmälle, tässä tapauksessa äidinkielenään englantia puhuville. *SM-liiga in English* -keskustelussa hauskuus nojaa juuri siihen, että kirjaimelliset, itse kehitellyt käännökset eivät ole idiomaattisia: ilmaus ei ole englannin kieleen sopiva, minkä kirjoittajat itsekkin ymmärtävät.

SM-liiga in English -keskustelijat vaikuttavat siis rikkovan tahallisesti hyvän kääntämisen normeja. Kielikuvien, nimien ja sanontojen mekaaninen kääntäminen sanasta saanaan on yksi aineistoni selkeimmin havaittavista huumorinluontikeinoista. Yleisten keskustelunormien rikkomiseen riittää jo sekin, että fraaseja ja nimiä lähdetään kääntämään suoraan: vaikka käännöslainat suhteellisen tavallinen ilmiö ovatkin, on yleisessä tiedossa, että etenkin nimien kääntäminen ei tuota ymmärrettävää tulosta.

Esimerkkien (10) ja (11) kirjoittajat tiedostavatkin, ettei niitä voisi ymmärtää ilman suomen kielen taitoa ja tietoa kotimaisesta jääkiekkokielestä (käännetty nimestä *Mertaranta* ja fraasista *myrsky vesilasissa*), joten niiden käytön funktioksi voi määritellä hauskuutuksen. Esimerkistä (11) voi myös huomioida, että Tpip korostaa siinä käyttävänsä ”tyypillistä suomalaista sanontaa” [’a typical finnish phrase’], vaikka todellisuudessa sananlaskumalli ei ole olekaan tyypillinen kielellemme, vaan yhdistelee kahta eri fraasia (*myrsky vesilasissa* ja *missä x, siellä y*). Nämä yhdessä tuottavat sanonnan, joka on liioitellun oloinen eikä vaikuta kieleen kuuluvalla. Tämä on Lauhakankaan (2009: 82) mukaan tyypillinen piirre nettikielessä, jossa sananlaskumuunnosten avulla pyritään vahvistamaan diskurssiyhteisöjen yhteenkuuluvuutta.

10) And, of course, in Finland we have this phenomenon called **Seashore** (stairox 10.12.2011 klo 14.30)

11) A typical finnish phrase goes like **Where there is a water glass, there is a storm**. (Tpip 28.05.2012 klo 18.47)

Kirjaimellisia käännöksiä tehdessään kirjoittajat hyödyntävät myös suomen kielen homonymialla leikittelyä. Tällä menetelmällä muodostettujen termien ymmärtäminen vaatii tulkintaa, kuten esimerkissä (12), jossa nimimerkki pete666 puhuu suomalaisesta kiekko-vaikuttajasta Kalervo Kummolasta (*Kale Weirdo*). Suomenkieliset termit *vaikuttaja* ja *johdossa oleminen* onkin käännetty käyttämällä *vaikuttaa johonkin-* ja *johdossa (johdon sisällä)* -ilmausten käännöksiä, jolloin erityisesti *johdossa*-termin kohdalla siirrytään abstraktilta tasolta konkreettisempaan muotoon. *Vaikuttaa*-sanana merkitykset ovat molemmat abstrakteja, mutta homonyymisiä:

12) Here’s some powerful finnish disc **seems to be’s**: Kale Weirdo: Jabba the hut, will be **in the wire** even after his death (pete666, 10.12.2011 klo 05.46)

Aina käännöksessä käytetyt leikittelyt eivät ole näin näkyvillä keinoilla merkittyjä, vaan kieltä voi vaihtaa muutamankin kirjaimen erolla. Esimerkissä (13) käytetty kotimaisen Mikael-etunimen mukauttaminen angloamerikkalaisessa maailmassa käytettyyn muotoon on hienovaraisempi esiintymä samasta piirteestä. Vaikka nimi sinällään säilyy samankaltaisena, ei suomea osaamaton lukija ymmärtäisi, miksi *k:n* muuttuminen *ch:ksi* kantaa konnotaatioita kansainvälisemmästä puheesta.

13) The no1 charge of Minnesota Woodses **Michael** Granlund comes from Oulus Salo (Uleåborgir 9.12.2011 klo 00.02)

Sanasanaiset käännökset jäävät myös elämään keskusteluissa: eräs esimerkki tästä on jääkiekkjoukkue HIFK:n lyhenne HAAC (sanoista *Helsinki Athletic Association Comrades*, joka on suora englanninnos HIFK:n ruotsinkielisestä nimestä *Helsingfors Idrottsföreningen Kamraterna*), joka esiintyy ensimmäisen kerran jo ketjun 50:nnessä viestissä ja tämän jälkeen toistuvasti ja vielä keskustelun viimeisellä sivulla. Perinteisen joukkueen brändi nojaa vahvasti molempien kotimaisten kielten hyödyntämiseen, ja ruotsinkielisenkin nimen keskustelussa sama käännöskohtelu kuvastaa osaltaan sitä, miten kaikki mahdollinen termistö on hedelmällistä maaperää keskustelijoiden käännösinvolle.

Keskustelijat toisaalta leikittelevät sanasanaisilla käänöksillään myös syvemmällä tasolla, kun he esittävät myös kehitysehdotuksia toistensa käyttämistä termeistä. Esimerkki tästä on esimerkki (14), jota ennen on keskusteltu nimen *Kai Suikkanen* ”oikeasta” englanninnoksesta. Erityisesti sukunimi herättää keskustelijoita, sillä etunimi *Kai* kääntyy melko luontevasti *Maybeksi* (’ehkä’). Jo aiemmin keskustelussa on todettu -nen-päätteen olevan deminutiivinen eli ilmaisevan ”kantasanaansa pienempää kokoa tai määrää” (Tieteen termipankki 18.10.2018: Kielitiede: deminutiivi), mutta Leon huomauttaa *sui-kan* viittaavan myös tietynlaiseen päähineeseen:

14) Know your English! **It's Maybe a Boat Shaped Little Hat** (I prefer shortened version "BShit"). There's only a one letter difference, but a very meaningful one. (Leon 16.12.2011 klo 08.58)

Viestin aloittava *tunne englantisi* -kommentti (Know your English!) kuvastaakin sitä, kuinka kirjoittajat pyrkivät viesteissään pistämään ironisessa mielessä ”paremmaksi” kuin muut, mitä kuvailen tarkemmin luvussa 5.

Leppihalme (2007: 370) mainitseekin sanasanaisestä kääntämisestä puhuessaan, että tämäntapainen kielenkäyttö voi toki luoda lukijan mieleen ”ajan patinan tuomaa viehätystäkin”, mutta toisaalta ne luovat vaikutelmaa vieraudesta: ovathan ne osa alkupeleistä käännöskieltä. Aineistoni keskustelijoiden voikin nähdä pyrkivän nimenomaan pitämään yllä tietynlaista vierautta, kun vain suomenkieliset keskustelijat voivat ymmärtää kirjaimelliset, sanasanaiset käännökset. Hyvän ja toimivan kääntämisen ideaali ei vain jää

toteutumatta, vaan sitä päinvastoin aktiivisesti torjutaan ulkomaisille vieraalla kielimuodolla, joka toki omassa yhteisössä edustaa huumoria. Mahdollisimman huono, liioitteleva käännöskieli on eräs tämän huumorin ilmenemä.

On kuitenkin syytä painottaa, että vaikka kirjoittajat pyrkivät vastustamaan laadukkaan kääntämisen konventioita, on kyseessä kuitenkin selkeästi tietoinen vastustaminen, joka vaatii tarkkanäköistä ymmärrystä eri kielten välisistä eroista. Pekka Kujamäki (2013: 388) on määritellyt, että kääntäminen on kieli- ja kulttuurierojen tiedostamista vaativaa ongelmanratkaisua, joka vaatii jatkuvaa vertailua ja valintojen tekoa. Lukijan on tiedostettava, miten vahvasti keskustelijat rikkovat normeja, jotta sanasanaisten käännösten hauskuus aukeaa.

Seuraavassa alaluvussa tarkastelen lausetasolla samantyyppistä huumorinluonti-strategiaa, jossa niin ikään virheellisiä muotoja hyödyntämällä vastustetaan oikeakieli-syyden ideaalia.

4.3 *Everything you have writed is grate but everyone has forged one man* – Morfosyntaktiset keinot

Alaluvussa 4.2 erittelemiäni käännöshuumorin keinoja on melko helppo poimia viesteistä ja niitä myös esiintyy alun asiallisemman keskustelun jälkeen suurimmassa osassa viestejä. Yhtä lailla kiinnostava, joskin hieman hankalammin havaittava huumorin luomisen keino on kuitenkin viestien syntaktisella eli lauserakenteen tasolla ilmenevä hassuttelu. Keskustelijoiden voidaan olettaa leikkittelyn vaatiman kielitaidon tason perusteella ymmärtävän ainakin jollakin tasolla keskeisiä piirteitä englannin kielen lauserakenteista ja kieliopillisista käytänteistä. Monessa viestissä eräs huumorin luomisen keino vaikuttaisi kuitenkin olevan tahallinen syntaktisten piirteiden virheellinen käyttö, jossa näyttäisi usein, joskaan ei aina, näkyvän taustalla suomen kielen vaikutus.

Eräs huumorinluontikeino morfosyntaktisin keinoin on tämän alaluvun otsikkoonkin nostama tyyli, jossa keskustelijat tekevät selkeän tahallisia taivutusvirheitä. Näissä tapauksissa on valittu syntaktisesti oikea muoto, imperfekti, mutta tehty siitä virheellisen taivutuksen avulla norminvastainen. Nimimerkki Jaws hyödyntää homonymiaa ja ironiaakin viestissään, jossa hän leikkii *taivuttaa*-sanan kaksoismerkityksellä:

15) Everything you **have writed** is **grate** but everyone **has forged** (or how do you bend forget to imperfect?) one man. (Jaws 11.12.2011 klo 10.43)

Suomen kielen vaikutus näkyy viestissä monessa kohtaa: kirjoittaja ensinnäkin leikittelee *bend*-sanalla, jolla viitataan esineiden konkreettiseen taivuttamiseen, ei sanojen taivutukseen. Toinen esimerkki on *imperfect*-termi, jonka sijaan tässä käytettäisiin yleensä *past tense* -termiä. Jaws on selvästi tietoinen siitä, että *writed* ja *forged* ovat virheellisiä taivutusmuotoja, joiden sijaan *kirjoitti* ja *unohti* ovat englanniksi *wrote* ja *forgot*. Virheelliset muodot eivät kuitenkaan ole satunnaisesti valittuja, vaan hän on päättänyt hyödyntää näitä englannin säännöllistä verbintaivutusta mukailevia muotoja kohdissa, joissa valitut verbit taipuisivat epäsäännöllisesti. Lauseeseen eivät myöskään sopisi preteritit laisinkaan, vaan *have*- ja *has*-apuverbit vaatisivat seurakseen partisii-pin perfektimuodot *written* ja *forgotten*.

Saman tyylistä huumorin keinoa, virheellistä säännöllistä taivutusmuotoa epäsäännöllisen muodon (*wore* ja *sang*) vaatiman verbin yhteydessä, hyödyntävät myös nimi-merkki *pete666* ja *FASlapsi* esimerkeissä (16) ja (17).

16) The legendary paint watcher JOHN OAK, From Tampere lynx lynx, who **weared** only egg protection while playing the son back in 95. (*pete666* 10.12.2011 klo 06.12)

17) and it is very important all the foreign countryers know what is being **songed** in the song (*FASlapsi* 21.12.2011 klo 09.17)

Esimerkissä (16) *pete666* kirjoittaa maalivahti Jukka Tammesta, joka pelasi Tampereen Ilveksessä ja oli pukeutunut vain munasuojiin (alasuojat) soittaessaan ilmakitaraa Pojaksi nimetyllä voittopokaalilla. Tässä esimerkissä näkyy kirjoittajien luovuus huonon englannin käytössä: verbintaivutuksen lisäksi yhdessä lauseessa hyödynnetään myös niin homonymiaa (*maalivahti*) kuin kirjaimellista kääntämistäkin (*Jukka Tammi, Ilves*). Ylitseampuvan tahallisen huonot lauserakenteet täydentävät keinoja käännöksiä myös monessa muussa viestissä, esimerkiksi esimerkin (18) *hyvin hitaasti eteenpäin menevän* epäidiomaattisessa, suomen kielen lauserakennetta seuraavassa käännöksessä tai esimerkissä (19), josta puuttuu kokonaan englanninkieliseen lauseeseen välttämätön *to*-prepositio *want*-verbin yhteydestä. Myös *now*-adverbin paikka on englannin kielelle epäominainen, sillä vaikka suomen *nyt* sopisikin apu- ja pääverbin väliin hyvin, olisi ajan määre englanninkielisessä lauseessa tavallisesti sijoitettu joko lauseen loppuun tai alkuun:

18) Because of this the queue to the flag selling hut was **very slow forward going** (FASlappi 12.12.2011 klo 08.48)

19) **I want now tell you** about a dosi fuck-up Disc gang in SM-liiga. (Stigu 12.12.2011 klo 17.40)

Osa viesteistä taas yhdistelee suomen kielen piirteitä englantiin yllättävilläkin keinoilla, kuten nimimerkin verikuut kirjoitus, esimerkki (20), jossa *nolling* edustaa aivan omanalaistansa koodinvaihtoilmiötä, jossa suomi on matriisikieli eli pääkieli ja englanti taas upotettu kieli (ks. esim. Kovács 2009: 26). *Nollapeli* on ensin käännetty kirjaimellisesti, joskin ilmeisesti tahallisen virheellisesti *zero gameksi*, kun taas *nollaus*-termi on käännetty englanniksi pelkkä sanan lopputaivutus muokkaamalla:

20) Mikko "3 feet high" Koskinen played yesterday again **zero game**, that was his third **nolling** so far. (verikuut 10.12.2011 klo 12.29)

Lauseoppiin liittyviä, tahallisen oloisia virheitä on tehty myös käyttämällä paitsi väärää muotoa pääverbistä, myös virheellistä *olla*-apuverbiä, kuten esimerkissä (21): suomen *olla*-verbiä vastaavat englanniksi *have* ja *be*, joista tässä pitäisi käyttää ensimmäistä, mutta käytetään jälkimmäistä.

21) Tampere Battleaxe is better than Lynx Lynx, 'cause their 15 championships **are came** with several teams in league. (Shard 19.12.2011 klo 18.48)

Toisentyypisiä virheitä edustaa esimerkin (22) normitetussa englannissa esiintymätön tuplanegaatio. Tässä kohtaa voi tosin pitää mahdollisena, että kirjoittaja pyrkii virheellisyys sijaan jäljittelemään puhekielistä englantia, jossa ainakin afroamerikkalaisten kehittämissä AAVE-tyylissä (*African-American Vernacular English*) käytetään tuplanegaatiota.

22) There has been suspicion among HAAC fans, that someone has drugged him with diapams, but **nobody hasn't** confirmed this suspicion. (Frankie 19.01.2012 klo 10.03)

Esimerkissä (23) käytetty *be*-verbin jättäminen kokonaan pois taas pyrkii melko selvästi indeksoimaan huonoa englantia. Kokonaan omanlainen ilmiönsä on esimerkki (24), jossa

kirjoittaja käyttää mitä ilmeisimmin ruotsin kielestä tuttua taivutuskaavaa *emphasisera*-muodossa. Ruotsin kielen piirteiden ajoittainen hyödyntäminen, jota sivuan myös kieli- asenteita tarkastelevissa luvuissa, liittyyneekin huumorin luomiseen: Suomen ja Ruotsin välinen kilpailu on jääkiekkomaailmassa keskeinen teema, ja *SM-liiga in English* -keskustelijat voivat myös olettaa kaikkien suomenkielisten lukijoiden ymmärtävän pakollisten ruotsin kielen opintojensa kautta myös ruotsin kielestä lainattuja piirteitä.

23) **I very** happy now, cosca **FASlapi so sad** and angried (Stigu 25.01.2012 klo 18.21)

24) Timo **emphasisera** after championship in interview that "we have been sleeping and going forward" (Stigu 22.12.2011 klo 11.36)

Syntaktisilla piirteillä leikittelyllä on tarkastelemieni esimerkkien perusteella oma, keskeinen merkityksensä *SM-liiga in English* -humorin luomisessa. Heikot lauserakenteet voidaan toisaalta nähdä toki myös merkinä kirjoittajan huonosta kielitaidosta, mutta esimerkkini ovat tahallisen oloisia. Niiden voidaan ajatella toimivan osana läpi ketjun kulkevaa tyylittelyä, jossa leikitellään jo koulussa englannin tunneilla kaikille hyvin tutuiksi tulleilla kielen piirteillä. Yhdessä tunnistetut virheet luovatkin yhteisöllisyyttä ja ovat tietoinen keino hauskuuden luomiseen.

Olen esitellyt tässä luvussa, kuinka *SM-liiga in English* -keskustelijat hyödyntävät suomen ja englannin rakenteita, sanastoa ja niiden eroja huumoria rakentaessaan. Kuten mainitsin luvussa 3.2, koodinvaihto on eri tutkimuksissa määritelty eri tavoin, ja tietyistä näkökulmista katsottuna aineistoni ei edusta koodinvaihtoa lainkaan, vaan transferia. Esimerkiksi Saari (2006: 143) toteaa, että transferilla viitataan kielenvaihtoon, joka kohdistuu sanaan tai lauseeseen, joskus laajempaankin rakenteeseen. Keskeinen ero on kuitenkin se, että transferin seurauksena keskustelu ei vaihdu toiselle kielelle tai kielimuotoon: se sisältyy vain puhujan omaan vuoroon. Koodinvaihto liittyy hänen mukaansa johonkin diskurssin ilmiöön, joten aineistoni esimerkit kuitenkin edustavat nähdäkseni koodinvaihtoa, sillä siirtymillä englannista suomeen on selkeitä sosiokulttuurisia ja vuorovaikutuksellisia tehtäviä.

Tarkastelemissani aineistossa pienetkin vaihdokset, esimerkiksi esimerkeissä (4–9) erittelemäni yksittäiset kirjaimet, tuovat selkeästi mukaan keskusteluun suomenkielisen keskustelijan äänen. Toisaalta aineistoni performanssimaisuus tarkoittaa sitä, että

koodinvaihdon ja transferin rajat hämärtyvät. Suomen kieli on kuitenkin koko ajan vahvana läsnä keskustelun viestien rakenteissa ja sanavalinnoissa, joten suomi ja englantia kulkevat koko ajan limittäin mukana viesteissä.

Suomen kielen piirteiden hyödyntämisen taustalla ei ole tarve käyttää esimerkiksi termiä, jota ei matriisikieli englannilla osattaisi ilmaista, vaan kielestä toiseen siirtyminen on tarkoituksellista, ja sen funktiona voi nähdä keskustelijoiden pyrkimyksen rakentaa yhdessä huumoria. Tätä tukevat moodinvaihdokset, joissa keskustelun sävy muuttuu ensin vakavasta humoristiseksi jääkiekkokeskusteluksi ja toisaalta loppua kohden aiheiltaan monipuolisemmaksi.

5 Merkitys ja ideologiat: ei vain vitsailua

Tässä työni toisessa analyysiluvussa vaihdan tutkimusmenetelmiäni enemmän sociolinguistisen asennetutkimuksen suuntaan ja tarkastelen laajemmin sitä, minkälaisia merkityksiä ja ideologioita *SM-liiga in Englishissä* käytettyyn kieleen kohdistuu. Tarkastelen ensin kahta yksittäistä piirrettä, itseironiaa ja keskustelijoiden käyttämiä puhutteluterveydyksiä. Sitten erittelen, minkälaisia kieliasenteita ja -ideologioita jatkoaikalaisten kirjoittamista viesteistä voi havaita.

Pyrin tämän luvun tarkastelun kautta siirtämään analyysiani laajemmalle tasolle, jotta sen kautta pääsen siirtymään kohti työni päättävää pohdintaosiota, jossa tarkastelen *SM-liiga in Englishiä* kokonaisuutena ja ilmiönä.

5.1 Tyylittely: itseironia ja puhuttelut

Koko tässä työssä tarkasteltavan aineiston voi toisaalta nähdä yhdeksi suureksi, ironiseksi kokonaisuudeksi, mutta tässä alaluvussa pyrin silti erittelemään yksittäisissä viesteissä näkyviä, selkeästi ironisia piirteitä. Kuten teorialuvussa määrittelin, noudatan Rahdun (2006: 46) esittelemää ironian komponenttimääritelmää, jossa ironinen tulkinta vaatii useimmiten viittä tekijää: negatiivista sanomaa, tuottajansa ironista intentiota, kohdetta, uhria ja monitulkintaista esitystapaa.

Keskustelijat hyödyntävät ironiaa erityisesti ketjun edettyä pidemmälle ja tyyllisten konventioiden saavutettua melko vakiintuneen, vahvasti humoristisen tason. Esimerkiksi stairroxin viestissä YouTube-palvelun kansainvälinen nimi on kirjoitettu suomenkielistä ääntöasua noudattavaan muotoon *juutuubi*, mutta suluissa keskustelija kirjoittaa, ettei tietäisi palvelun englanninkielistä nimeä. Tässä viestissä kirjoittajan esittämä ironia on hyvin näkyvää, eikä intentio jää epäselväksi. Tyyli on leikittelevän itseironinen: kirjoittaja ei toki oikeasti oleta, että kukaan ajattelisi, että hän ei tiedä palvelun nimeä englanniksi.

25) On the **juutuubi** (dont know the english name for that site) there are lots of clips (stairrox 10.12.2011 klo 14.30)

Rahdun mukaan ironian perinteisissä määrittelyissä on usein lähdetty siitä, että ironian avulla viestitään joko jotain päinvastaista tai aivan muuta kuin sanotaan (2006: 37). Esimerkit (26) ja (27) edustavat tässä mielessä klassista ironiaa: toisessa englanninkielinen ”käännös” muuttaa loskaisen kauniiksi, toisessa liian kylmän sään vuoksi lähes perutuksi joutunut jääkiekko-ottelu onkin mukamas melkein peruttu liiallisen lämmön vuoksi:

26) Sportleaf has brobably the best journalists in our **loskainen** (means **beautiful** in English) country (Jaws 10.12.2011 klo 14.51)

27) SM-liiga almost had the Sports Academy winterklassikkoburger called off due to **the weather not being cold enough** for outdoor icehockey. It was **only about -16 degrees** on Friday in Helsinki (Iker 4.2.2012 klo 07.27)

Toisaalta ironian avulla keskustelijat pääsevät myös käsiksi ketjun olemassaolon pohjimmaksi merkityksiin. Johanneksen ja JHagin viestit ovat kiinnostavia, sillä niissä kirjoittajat mukamas tosissaan hämmästelevät sitä, miten suomalainen jääkiekko ei ole saanut palstatilaa kansainvälisessä mediassa.

28) Yesterday I – – opened my – – Guardian-newspaper. I shaked vigorously, because **I thought they are in Great Britain now laughing at Finnish people**, because of Mikael Granlund`s penalty shot that never made it. **Oh boy, I was wrong.** They are now **so ashmed about us Finnish ice-hockey people that thet did not write a single word** or did not publish any pictures of Mikael Granlund or Finland or our laughable U20-team of ice-hockey. (Johannes 05.01.2012 klo 13.24)

29) I just came from China and **all the people were talking about Junior worldchampionship -tournament** and Granlund's missed penalty shot. I couldn't spend a single second alone after the Peking radio had released that there is a Finn living in hotel Peking. (JHag 08.01.2012 klo 22.18)

Ironian voi tässä kohtaa nähdä keskustelijoihin itseensä kohdistuvaksi: itseironian avulla viestitään sitä, kuinka harvalukuista todellisuudessa on se kansainvälinen yleisö, jota suomalainen jääkiekkokeskustelu voisi kiinnostaa jollakin tasolla. Ironia näyttääkin esimerkkien perusteella olevan väline, jonka avulla keskustelijat voivat itseironisella tasolla kommentoida niin Suomea (Ioska kauniina ja -16 astetta lämpimänä) kuin ketjun osallistujien jääkiekkoinnostusta. Todellisuudessa keskustelijat tiedostavat tietysti hyvin, että jääkiekko ei ole maailmalla suuri laji. Ironian komponenttimääritelmää noudatellen ironian uhri olisikin tässä kohtaa ryhmän ulkopuolinen suomalainen, joka ei ymmärtäisi keskustelun humoristisuutta.

Toinen piirre, joka toistuu useasti *SM-liiga in Englishissä* ovat puhuttelut, tässä tapauksessa tervehdykset. Kuten edellä olevasta on jo ilmennyt, eivät kirjoittajat aivan alun jälkeen tarkoita viestejään todellisen englanninkielisen yleisön luettavaksi. Siitä huolimatta he aloittavat useasti viestinsä tervehtimällä ulkomaisia lukijoitaan, monesti melko loukkaavaan sävyyn. Nämä puhuttelut yleistyvät loppua kohden, ja niiden funktioksi voi nähdä sosiokulttuurisen kontekstin laajentamisen: ”kuvitellun” vastaanottajan konkreettinen huomioiminen luo uuden ulottuvuuden huumorille, kun olemattomiksi tiedettyjä lukijoita puhutellaan suoraan. Näin huumorin konteksti myös laajenee.

Tätä ilmiötä on kiinnostava verrata Kotilaisen (2008: 131–132) tarkastelemiin tapauksiin, joissa suomenkieliseen chat-keskusteluun liittyvät, suomenkieliset jäsenet hyödynsivät usein englantia ensimmäisessä viestissään, joka chat-kanavien konventioihin nojaten oli usein tervehdys. Aineistossani keskustelupalstalla tervehtiminen ei ole odotuksenmukaista, mutta se on mielenkiintoista juuri siksi. Tervehtiminen on kasvokkaisissa keskusteluissa Kotilaisen mukaan hyvin vakiintunut rutiini, joka on vakiintunut siis myös chat-keskusteluihin. *SM-liiga in Englishissä* tervehdyspuhuttelut voikin nähdä jonkinasteisina ironisina tyylikeinoina, joiden avulla ”liitytään” englanniksi jääkiekosta kertovien joukkoon ja ollaan kohteliaita.

Ensimmäinen suoraksi puhutteluksi tulkittavissa oleva viesti löytyy ketjun puoli-vaiheilta, jossa nimimerkki Spiit aloittaa viestinsä selittelemällä keskustelupalstan käytöstä ”amerikkalaisille”:

30) **Sam of you American people** maybe think why there's so much of people awake at night in Suomi-Finland-Perkele (Spiit 10.12.2011 klo 04.53)

Spiitillä ei ole mitään syytä olettaa, että juuri amerikkalaiset lukisivat keskustelua erityisen paljon ja puhuttelun epäodotuksenmukaisuutta korostaa *some*-pronominin väärä, mutta ääntämisasua suomen kirjoitussääntöjen mukaan noudattava *sam*-kirjoitusasu. Viestissä alkanut piirre yleistyy nopeasti muidenkin kirjoittajien parissa, ja muutama sivu myöhemmin puhuttelut ovat jo kohtuullisen vakiintunut tapa, niin kuin Stigun, Frankien, FASlapsen ja Sennin Wakizashin viestit osoittavat:

31) Hello all you **foreign countryers!** (Stigu 12.12.2011 klo 17.40)

32) Hello all you finnish hockey followers **on abroad** (Frankie 19.1.2012 klo 10.03)

33) Hello, you homo-Hitlers and **everybodies others from the outer countries!** (FASlapsi 22.02.2012 klo 15.06)

34) Hello **all you need is love!** (Sennin Wakizashi 27.05.2012 klo 14.45)

Kuten esimerkeistä (31–33) näkyy, kaikki viestit sisältävät englantiiin kuulumattomia virheitä: ensimmäisessä se on täysin keksitty, suomen *ulkomaalaiset*-sanasta väännetty *foreign countryers* -ilmaus, toisessa virheellinen, *-lla*-päätteen mallia noudattava *on*-prepositio *abroad*-termin yhteydessä. Kolmannessa virheitä on kaksi: *kaikista muista* käännetty *everybodies others* -ilmaus ja *ulkomailta*-sanasta suoraan mukailtu, mutta englannin kielen kuulumaton *from the outer countries* -fraasi. Virheelliset muodot ja kuvitteellisen vakavat puhuttelut vaikuttavat muodostavan tyylikeinon, joiden avulla keskustelijat voivat korostaa leikkillisyyttään ja toisaalta korostaa omaa yhteisöllisyyttään: samassa virkkeessä vieraskieliset keskustelijat toisaalta näennäisesti toivotetaan lukijoiksi, toisaalta todellisuudessa suljetaan oman yhteisön ulkopuolelle vaikeasti tulkittavissa olevien kielivirheiden avulla.

Esimerkki (34) taas on humoristinen ja yhdistää tervehdykseen Beatles-yhtyeen kappaleen nimen. Tämän esimerkin kaltaisia tapauksia löytyi myös Kotilaisen (2008:

128–129) aineistosta, jossa todettiin, että englanninkieliset sitaattit kertovat osaltaan kielen vaikutuksesta suomenkieliseen populaarikulttuuriin. Kotilainen määrittelee, että angloamerikkalaisesta kulttuurista ammentavat repliikit ovat ”toiminnallisia yksiköitä” suomen kielessä: vastaanottajan voidaan olettaa tuntevan niiden alkuperä ja sitä myöten asettavan ne tietynlaiseen kontekstiin. *SM-liiga in Englishkin* on tietysti omalta osaltaan kokonaisuutena näyte angloamerikkalaisen kulttuurin sulautumisesta suomenkieliseen, joten viittaukset englanninkieliseen populaarikulttuuriin vaikuttavat melko odotuksenmukaiselta tyyliävalinnalta.

Aineistossani puhuttelut edustavat tyyliä: niiden avulla luodaan vuorovaikutukseen ulkopuolinen vastaanottaja, suomea osaamaton keskustelija, mutta toisaalta se tuo mukaan myös uuden äänen: sellaisen, joka ei tunne palstan konventioita vaan kokee tarpeelliseksi esittäytyä. Niiden avulla tuodaan ikään kuin uusi puhuja mukaan luomaan huumoria. Ne myös selkeästi erottuvat muusta vuorovaikutuksesta olemalla korostetun tarpeettomia. Ketjun loppua kohden lisääntyvät puhuttelut myös kertovat siitä, että muut kirjoittajat hyväksyvät tämän vuorovaikutustavan osaksi keskustelua.

Tyyliä puhutteluiden muodossa on yksi niistä keinoista, joilla keskustelijat asettavat ketjua paikalleen dynaamisella kontekstien kentällä. Pietikäisen ja Mäntysen (2009: 31–32) esittelemä, aiemminkin tässä työssä mainittu tilannekonteksti on tässä kohtaa käyttökelpoinen termi: se korostaa niin toimijoiden rooleja (nimettömät keskustelijat) kuin fyysistä ympäristöä (sähköinen keskustelupalsta) osana sitä, minkälainen juuri käsilä olevan keskustelun taustalla oleva todellisuus on. Käsite auttaa selittämään sitä, miten kieli resurssineen toimii kussakin tilanteessa. Tässä aineistossa keskustelijat ovat nähneet mielekkääksi käyttää tervehdyksiä, vaikka niille ei esimerkiksi kohteliaisuuteen tai todelliseen tervehtimiseen liittyvää perustetta olekaan. Ne ovat yksi performatiivisuuden keino tässä keskustelussa, joka on leikillisyydessään vain performanssia. Keskustelijat hylkäävät kielen perusfunktion, informaation välittämisen, ja käyttävät kieltä – tässä tapauksessa kieliä, englantia ja suomea – yhteisen huumorin rakentamiseen.

Seuraavaksi tarkastelen, miten huumori on otettu keskustelijoiden parissa vastaan. Teorialuvussa esittelemieni kieliäsentien ja -ideologioiden käsitteiden avulla tarkastelen, minkälaisia huumoria ja kieltä arvottavia kommentteja keskustelijat esittävät tutkimassani ketjussa ja lisäksi, miten sitä kommentoidaan palstan muissa ketjuissa. Tämän kautta pääsen käsiksi tutkimuskysymykseeni siitä, minkälaisia merkityksiä keskusteluun liittyy.

5.2 Kieliasenteet ja -ideologiat *SM-liiga in English* -ketjua kohtaan

Tässä luvussa tarkastelen kommentoijien esittämiä näkökulmia *SM-liiga in English* -ketjusta, mutta ennen niitä käsittelen lyhyesti englannin kieleen kohdistuvia kieliasenteita Jatkoajan keskustelupalstalla laajemmin. Näissä kommenteissa on vahvasti läsnä negatiivisuus: englannin ”väärää” ääntämistä pidetään junttina, toisaalta siitä huomauttelevia pidetään vielä juntimpina. Koodinvaihdon ja anglismien käyttö kirjoitetussa suomen kielessä saa osan keskustelijoista jopa hakemaan vertauksia väkivaltaasanastosta.

Löysin käyttämäni esimerkkiviestit yhdistelemällä Jatkoajan keskustelupalstan hakukentässä erilaisia termejä: hakusanani olivat *englannin kieli*, *anglismi*, *english*, *englanti* ja *finglish*. Nämä haut tuottivat muutamia kymmeniä tuloksia viesteistä, joissa kommentoidaan englannin asemaa. Huomioni kiinnitti se, että suurin osa kommenteista näytti yhdistävän englannin käytön negatiivisiin tuntemuksiin. Näitä kommentteja erittelenkin ensimmäisenä.

Englannin kielestä on keskusteltu palstalla esimerkiksi ketjussa, jonka otsikkona on *Ärsyttävin sana tai termi minkä tiedätte* ja jossa otsikon mukaisesti keskustelijat kertovat kuulemistaan termeistä, joita he ovat pitäneet ärsyttävinä. Keskustelun piirteitä on tarkastellut aiemmin Holopainen (2016). Ketjun tapoihin kuuluu, että keskustelijat kuvailevat itse termin lisäksi sitä, minkälaisia tuntemuksia se herätti heissä. Englannin ja suomen välistä koodinvaihtoa ja anglismeja kohtaan on esitetty paljon mielipiteitä, ja niistä esitetyissä kommenteissa on usein haettu vertauskuvastoa väkivaltaan liittyvästä termistöstä: esimerkiksi Radiopää kommentoi aiempaa, koodinvaihdon sisältynyttä viestiä (”Ja nuo ovat Jeesuksen sanomisia, vanhempi kirja vetää homman nextille levelille”) seuraavasti:

35) Kuinka pilalla tämä nykynuoriso oikein on? **Jos olisin väkivaltaista tyyppiä, saisivat tällaiset tyypit tuntea sen melko nopeasti.** – – (Radiopää 2.10.2016)

Väkivallalla uhkailua ”vääränlaista” kieltä käyttäviä kohtaan esittävät myös nimimerkit Gwai Lo ja Ikävänkantaja, jotka keskustelevat *ostaa*-verbistä jonkin asian uskomista tarkoittaessa ja käyttävät niin ikään suorasanaista kieltä.

36) Viime aikoina on alkanut enenevissä määrin ärsyttämään ostaa-verbin käyttäminen jonkunlaisena synonyyminä sanalle uskoa. Esimerkiksi muodossa "hiihtopomo ei osta Johaugin selitystä".

Puhdas (tai saastainen) anglismi epäilemättä on kyseessä, ja esitän kai-non toiveeni, että kaikki lakkaisitte käyttämästä tätä **kaunista äidinkieltämme rappeuttavaa vierasta mädätystä**. (Gwai Lo 27.10.2016)

37) Ko. asiayhteydessä "ostaa"-verbi on todella köyhän miehen anglis-misynonyymi myös mm. "hyväksyä"-sanalle - ja **äärimmäistä suomen kielen pahoinpitelyä**. (Ikävänkantaja 28.10.2016)

Kieliasenteiden tarkastelu paljastaa, että englannin kieleen liittyy yhä vahvoja antipati-oita, kuten jo luvussa 2.3 esittelemässäni, Nybergin siteeraamassa 1910-luvun näytteessä. Aihe herättää koodinvaihdon yleistymisestä huolimatta siis edelleen ristiriitaisia tunte-muksia. Esimerkkien (36-38) taustalla näyttäytyykin kieli-ideologia kielen ”puhtau-desta”, jossa muutos nähdään rappiona. Thomas (1991: 12) on tarkastellut tätä ideologiaa, jota kutsutaan purismiksi ja jossa on kyse ensinnäkin vierasperäisten ja toisekseen muiden epämiellyttäviksi koettujen kielen elementtien torjunnasta. Thomas (1991: 81–83) kutsuu nimenomaan muiden kielten tarjoamien vaikutteiden vastustusta ulkoiseksi puritanis-miksi, ja tätä on tutkinut myös esimerkiksi Koistinen (2018: 33–35) pro gradu -työssään, jossa ilmeni, että monet ärsyttäviin sanoihin liittyvän asennetutkimuksen vastaajat pitivät nimenomaan englanninkielisiä sanoja ja anglismeja suomenkielisessä tekstissä ärsyttä-vinä, vaikkakaan moni ei osaa tai koe tarvetta perustella tarkemmin, miksi juuri nämä ärsyttävät.

SM-liiga in English -ketjussa suoranaisia kieliasenteita tai -ideologioita ilmentävät metatason kommentit ovat harvassa. Tämä viittaa siihen, että keskustelun etenemisen vaatimat tyylipiirteet ovat osallistujilla hyvin hallussa, eikä tarvetta kommentoida niitä juuri ole. Keskustelussa esitetään kaksi kommenttia, joissa kirjoittajat selkeästi arvottavat ketjun ottamaa suuntaa ja sen huumoria. Nimimerkit tty_01 ja RäpyläRepe ilmaisevat molemmat keskustelun tason menevät alaspäin, mutta toisaalta vakuuttavat myös, että tämä ei heitä haittaa:

38) Ok, since this thread is going downhill quite fast (**nothing wrong with that**), I'm going to add few facts myself – – (tty_01 9.12.2011 klo 09.44)

39) In JYP's facebook page some czech people have asked about JYP and streams to see the games, so maybe they have been reading this topic also?

:D Hopefully not... But no proplem, **keep up the guud works**. (RäpyläRepe 10.12.2011 klo 21.23)

Esimerkissä (38) keskustelija ilmaisee osallistuvansa itsekin keskusteluun huomautettuun sen heikkenevästä tasosta, kun taas esimerkissä (39) näkyy ristiriitainen huoli keskustelun vastaanottajista. RäpyläRepe mainitsee, että on mahdollista, että ulkomaalaiset fanit ovat lukeneet *SM-liiga in English* -keskustelua ja toteaa, että toivoo, että näin ei ole käynyt. Toisaalta taas hän heti seuraavassa lauseessa kehottaa muutamalla kirjoitusvirheellä (*proplem* ja *guud*) höystettynä keskustelijoita jatkamaan hyvää työtään. Nämä esimerkit vahvistavat jo edellä esittämäni oletusta siitä, että toivottuna vastaanottajana nähdään nimenomaan keskusteluyhteisön jäsenet, suomenkieliset jääkiekon ystävät, jotka pystyvät ymmärtämään huumorin monitasoisuuden kahden kielen välillä.

SM-liiga in Englishiin liittyviä kieliasenteita ja -ideologioita pääseekin tarkastelemaan parhaiten tarkastelemalla laajemmin, minkälaisia kommentteja muissa palstan keskusteluketjuissa on esitetty keskustelusta. Jatkoajan palstalla on hyvin aktiivinen vapaa osio, jossa keskustellaan jääkiekkoon liittymättömistä yleisistä teemoista. Olenkin poiminut loput tässä osiossa käyttämäni esimerkit vapaan haun kautta *'liiga in english'* -haun avulla. Mainitsen esimerkkien yhteydessä, minkä nimisistä ketjuista ne on poimittu.

Viesteistä nousee esiin selkeästi kahdenlaisia asenteita: toisaalta osa keskustelijoista kehuu viestien hauskuutta, toisaalta osa pitää niitä junttimaisina tai lapsellisina. Koko yhteisö ei siis ole *SM-liiga in Englishin* sisältämän huumorin suhteen yhtenäinen, eli ketjun voi nähdä nimenomaan tätä huumoria arvostavien yhteisönä. Vaikka nämä ovatkin harvinaisia, osa keskustelijoista esittää ketjusta melko neutraalejakin kommentteja, joissa asenteet kielimuodon puolesta tai vastaan eivät juuri pääse esiin. Nimimerkki ernestipotsi on *Tämän olen aina halunnut tietää Jatkoajan keskustelupalstasta* -ketjussa kiinnostunut siitä, mitä ulkomaalaiset ajattelisivat, jos päätyisivät ketjua lukemaan:

40) Mitäköhän ulkomaalaiset, etenkin natiivit englanninpuhujat, ajattelevat "SM-Liiga in english" -ketjusta? (ernestipotsi 19.03.2013 klo 20.29)

Pääosin ketjussa esitetyissä kommentteissa välittyy siis kuitenkin joko vahvasti positiivisia tai negatiivisia asenteita ketjun kielimuotoa kohtaan. Erittelen ensin kielteisiä kommentteja, joita löytyy esimerkiksi *Junttimaisinta mitä tiedät* -nimisestä ketjusta, jossa keskustelijat listaavat otsikon mukaisesti junttimaisina pidettyjä asioita. Nimimerkki

ufon_kaakao määrittelee *SM-liiga in Englishin* ja toisen palstan vastaavanlaisen ketjun luokattomiksi voimasanalla vahvistettuna ja nimimerkki Kaspo mainitsee raja-aidoista, joista viimeiset ketju on hänen mielestään rikkomaisillaan:

41) Sm-liiga in english -ketju ja **samaa paskaa** näyttää olevan tuolla hfboardsin Vatasen ketjussa. (ufon_kaakao 5.2.2013 klo 00.41)

42) Kyllähän tuossa "SM-Liiga in english"-ketjussa **olla on juuri kapua-massa myötäjäpeän ja junttimaisuuden viimeisten raja-aitojen yli**. (Kaspo 10.12.2011 klo 12.38)

Negatiivisia kommentteja ilmentävissä viesteissä vaikuttaa olevan yhteistä se, että keskustelijat eivät lähde sen kummemmin avaamaan syitä sille, mikä ketjuissa ei miellytä. Kuten *Asia, joka "avautui" minulle* -ketjuun kirjoitetusta esimerkistä (43) ilmenee, osalle keskustelijoista ei ole itsellekään oikein varmaa, miksi ketjun kielimuoto tuntuu vastenmieliseltä.

43) SM-Liiga in English -keskustelu aiheuttaa **huomattavasti enemmän pahaa oloa** kuin Jatkoajan keskustelut keskimäärin. Vielä kun avautuisi syy tälle. (Timbit 12.12.2011 klo 20.29)

Garrett (2010: 1) kirjoittaa, että vaikka kieliasenteet täyttävätkin päivittäisen elämämme, ne eivät ole aina kovin helposti perusteltavissa ja lisäksi emme edes ole useinkaan tietoisia niistä. Tämä kenties näkyy esimerkeissä (41–43) esitetyissä kommentteissa: keskustelijat eivät pidä *SM-liiga in Englishistä*, ja taustalla voi olla esimerkeissä (36) ja (37) näkyvien, yleisemmin englannin kielen käyttöön ja asemaan liittyviä asenteita. Nimimerkin DiamondDoll viesti täysin asiaan liittymättömässä otteluseurantaketjussa *La 4.2.2012 KalPa-Ässät* onkin mielenkiintoinen:

44) – – kun itse olen asunut Briteissä parisen vuotta niin musta on tullut kielinatsi ;) **Sen takia tuota SM-liiga in English ketjua ei voi lukea kun niin luokatonta on tuo englantia siellä**. (DiamondDoll 4.2.2012 klo 20.55)

Tämän kaltaisia puheenvuoroja ei löydy muualta palstalta, ja yleisesti ottaen omien englannintaitojen kehuminen vaikuttaa olevan ainakin jonkinasteinen tabu. DiamondDollia lukuun ottamatta negatiivisiakin asenteita esittävät kommentoijat tuntuvat ymmärtävän

englannin ”luokattomuuden” olevan tahallinen valinta, vaikka sen hauskuudesta kaikki eivät samaa mieltä olekaan. Kielimuodon laatua itsessään ei siis katsota tarpeelliseksi kommentoida, vaikka sen piirteet keskustelua herättävätkin.

Merkittävä osa ketjussa käytettyä kieltä kommentoivista viesteistä on kuitenkin positiivisia, ja sanavalinnat ovat usein yhtä lailla vahvoja kuin negatiivisissakin viesteissä. *SM-liiga in English* -ketjun keskusteluun itsekin aktiivisesti osallistunut nimimerkki Jaws vastaa esimerkissä (42) esittelemääni Kaspon viestiin melko hyökkäävällä tyylillä:

45) Nämä kommentoinnit ovat minun mielestäni myös junttiutta. **SM-Liiga in English viihdyttää suurta osaa palstalaisista**, joten tietääkseni se on ihan hyvää. – – **Taidat olla hieman tosikko tämän suhteen**, sillä vaikka ulkomailla joku tuota lukisikin (joka on melko vähäistä), niin mitä väliä sillä on? – – (Jaws 11.12.2011 klo 11.30)

Jawsin viestin voi nähdä keskusteluyhteisöön tiiviisti kuuluvan jäsenen puolustuspuheen-vuorona: yhteisön jäsenenä hän pitää ketjun ”junttiudesta” esitettyä kommenttia tosikko-maisena ja vetoaa sen huumoriarvoon useimpien lukijoiden silmissä. Muista positiivisia kommentteja on esimerkiksi ketjussa *Jatkoajan parhaat letkautukset, läpät ja muut vastaavat kirjoitelmat*:

46) Sm-liiga in English on **parastaa**, mitä tällä palstalla on pitkään aikaa ollut. (KiVi 8.12.2011 klo 23.34)

47) 2. sivua lukiessa meni hyvin tämän työpäivän aamu. **Hulvatonta!** (Tadu 9.12.2011 klo 9.14)

48) Joko perustetaan Jatkoajan 'SM-liiga in English'-ketjun parhaat läpät, letkautukset ja muut kirjoitelmat-ketju? **On tuo niin ehtymätön oivaltavan huumorin lähde**, että suotta hukuttaa juttuja tänne kansankielisen viihteen sekaan. (Delter 12.12.2011 klo 18.59)

Esimerkistä (48) ilmenee selvästi, että Delter tekee eroa ”kansankielisen viihteen”, eli suomenkielisen huumorin, ja toisaalta ”ehtymätöntä oivaltavaa huumoria” edustavan *SM-liiga in Englishin* välille. On huomioitava, että myöskään ketjun ylistäjät eivät koe tarvetta selitellä, miksi he pitävät sitä hauskana, vaan kirjoittajat tuntuvat olettavan, että huumorin syyt ovat muillekin selvillä. Niin negatiiviset kuin positiivisetkin asenteet tuntuvat

siis muodostuvan ketjun lukijoille melko vaistomaisesti ja siinä, missä osaa huumori naurattaa, ei osa yksinkertaisesti pysty ymmärtämään koko ketjua ilmiönä.

Kielimuotoa kohtaan esitetyistä kommentteista välittyy siis kieli-asenteita laidasta laitaan. Niiden avulla voi tarkastella kirjoittajien kieli-ideologioita, joista keskeisenä nousevat esille ainakin vahvat mielipiteet englannin kielen käytöstä. Huono englanti kielimuotona näyttäisi edustavan monelle keskustelijalle ideologisella tasolla todella selkeää huumorikeinoa. *SM-liiga in English* rikkoo kaikki palstan tavallisen, hyvän kielen konventiot niin räikeästi, että se tarjoaa keskustelijoille alustan paitsi ”huonolla” kielellä leikkittelyyn, myös toisaalta itseironiaan. Keskustelussa ja siitä esitetyissä kommentteissa näkyy vahvasti ajatus kansallisista stereotyyppioista ja suomalaisille tyypillisestä huolesta siitä, mitä meistä ulkomailla ajatellaan. Oikeakielisyyden ideologioita suorastaan pilkataan keskustelun avulla, mikä tuntuu toisaalta osasta hauskalta ja toisaalta järkyttää toisia keskustelijoita.

Kirjoitetussa kielessä lähtökohtana on yleensä normitettu standardikieli, ja tämä pitää paikkansa myös Jatkoajan keskustelupalstalla, jossa vaalitaan internet-palstaksi poikkeuksellisen tarkasti oikeakielisyyden ihannetta. ”Huonon englannin” käyttö on näennäisesti yksinkertaista, mutta vaatii todellisuudessa paljon kielitaitoa ja monitasoista ymmärrystä niin suomen kuin englanninkin kieliopillisista ja sanastollisista järjestelmistä. *SM-liiga in English* -keskustelijat pyrkivät tämän palstan kontekstissa ilmaisemaan keskustelunsa avulla oman ryhmänsä erityistä identiteettiä: vain taitavat kielenkäyttäjät osaavat olla onnistuneesti ”huonoja”, ja sitä kautta hauskoja.

5.3 Lopuksi: tuttu kielimuoto jakajana ja yhdistäjänä

Päätösluvussani vedän yhteen kahden edellisen pääluvun havaintojani ja pohdin tulosteni merkitystä. Olen esitellyt luvussa 4 erilaisia lingvistisiä keinoja, joiden avulla kirjoittajat pyrkivät luomaan viesteihinsä huumoria ja tarkastellut luvussa 5 tähän laajemmin liittyviä asenteita, tulkintoja ja ideologioita.

Analyysini perusteella *SM-liiga in Englishin* ”huono englanti” -kielimuoto on käyttäjille kieliresurssi, joka omaksutaan jopa yllättävän nopeasti ja ilman erillistä käytännöstä sopimista yhteiseen käyttöön. Sen piirteisiin kuuluu englannin ja suomen kielten monipuolinen hyödyntäminen: keskeisiä ovat esimerkiksi tahallisesti väärät kieliopilliset

muodot, kieleen kuulumattomat sanavalinnat ja poikkeukselliset kirjoitusasut. Toisaalta kirjoittajat osaavat hyödyntää huumoria luodessaan myös kulttuurillisia konventioita, kuten tuttuja sanontoja ja sananlaskujen sanasanaisia käännöksiä. Kirjoittajat vaikuttavat nauttivan siitä, kun pääsevät hyödyntämään ja kehittämään eteenpäin muiden keksimiä käännösmuotoja, kuten luvusta 4 ilmenee.

Vaikuttaakin siltä, että nimenomaan yhteisöllisyys ja sen luominen ovat ketjun selkeitä funktioita, joiden kautta keskustelu luo merkityksiä diskurssiyhteisön jäsenille. Muiden hauskuuttaminen on toki kirjoittajille vain viihdettäkin, mutta syvempi merkitys näyttäisi kytkeytyvän nimenomaan yhteisen puhutavan ja sen kehittelyn tuomiin iloihin.

Ketjuun suhtautuminen näyttää toisaalta jakavan vahvastiakin mielipiteitä keskusteluyhteisössä. Luvussa 5 esittelin, miten kirjoittajat hyödyntävät itseironisiakin piirteitä, kuten puhutteluja kuvitteellisille vastaanottajille, korostaakseen hauskuutusfunktioita. Yhteisön suhtautuminen ketjuun jakaakin ihmiset niihin, jotka pitävät käytettyä huumoria hauskana, ja niihin, joille sen hauskuus ei aukene. Koska ketjusta esitettyjen neutraalien kommenttien määrä jää vähäiseksi, vaikuttaa selvältä, että sillä on vahvoja merkityksiä osallistujille.

Tahallinen huono englantia on hauskaa, ja sitä voi merkitä monella keinolla. *SM-liiga in Englishillä* on vastaveto Jatkoajan keskustelupalstan tavalliselle luonteelle. Keskustelun aloittaja kuvitteli perustavansa informatiivisen, melko tavallisen jääkiekkokeskustelun, mutta muut osallistajat eivät tahtoneet ketjun menevän siihen suuntaan. Keskustelijat jättivät ulkopuolelle paitsi vakavaa keskustelua toivovat, myös suomea taitamattomat. Toisten kehittelemien termien jatkokäyttö ja -kehitys osoittavat, että keskustelijat tahtovat kehittää yhdessä keskustelua hauskempaan suuntaan. Tämä rajaa samalla yhä enemmän ihmisiä ulkopuolelle, kun viestien ymmärtäminen vaatii koko ajan parempaa ymmärrystä paitsi jääkiekon maailmasta ja suomen- ja englanninkielisistä kielenkäyttötavoista, myös keskustelijoiden koko ajan kehittelemästä huumorista.

Olen tarkastellut tässä työssä yksittäistä ketjua, jonka voi nähdä yhtenäisenä performanssina. Kielitieteilijän näkökulmasta *SM-liiga in English* on mielenkiintoinen ilmiö, jossa käytetyllä kielimuodolla on monitasoisia ja vivahteikkaitakin merkityksiä. Siihen liittyvät asenne- ja ideologiatason kommentit kertovat lisäksi kiinnostavasti siitä, miten suomalaiset suhtautuvat englannin käyttöön laajemmaltikin. Suomen ja englannin kielet nivoutuvat keskustelussa yhteen muodostaen vivahteikkaan kieliresurssin. ”Huono englantia” on Suomessa nykyään melko tavallinen ja keskustelijoille tuttu kielimuoto, jota

olisi kiinnostava tutkia jatkossakin nimenomaan internetin keskustelupalstoilla, joilla keskustelu saa puheenomaisuudessaan usein kiinnostavia piirteitä.

Lähteet

Aineistolähteet

Asia, joka ”avautui” minulle. Jatkoajan keskustelupalsta. Vapaa keskustelu: Kierrätyskeskus. <https://keskustelu.jatkoaika.com/threads/asia-joka-”avautui”-minulle.15238/>. 13.1.2019.

Jatkoajan parhaat letkautukset, läpät ja muut vastaavat kirjoitelmat. Jatkoajan keskustelupalsta. Vapaa keskustelu: Kierrätyskeskus. <https://keskustelu.jatkoaika.com/threads/jatkoajan-parhaat-letkautukset-lapat-ja-muut-vastaavat-kirjoitelmat.22965/>. 13.1.2019.

Junttimaisinta mitä tiedät. Jatkoajan keskustelupalsta. Vapaa keskustelu: Kierrätyskeskus. [https://keskustelu.jatkoaika.com/threads/junttimaisinta-mitä-tiedät.48110/](https://keskustelu.jatkoaika.com/threads/junttimaisinta-mita-tiedat.48110/). 13.1.2019.

La 4.2.2012 KalPa-Ässät. Jatkoajan keskustelupalsta. Kotimainen jääkiekkokeskustelu: Liiga. <https://keskustelu.jatkoaika.com/threads/la-4-2-2012-kalpa-Ässät.51933/>. 13.1.2019.

SM-liiga in English. Jatkoajan keskustelupalsta. Kotimainen jääkiekkokeskustelu: Liiga. <http://keskustelu.jatkoaika.com/threads/sm-liiga-in-english.51160/>. 13.1.2019.

Tämän olen aina halunnut tietää Jatkoajan keskustelupalstasta. Jatkoajan keskustelupalsta. Vapaa keskustelu: Kierrätyskeskus. [https://keskustelu.jatkoaika.com/threads/tämän-olen-aina-halunnut-tietää-jatkoajan-keskustelupalstasta.52886/](https://keskustelu.jatkoaika.com/threads/taman-olen-aina-halunnut-tietaa-jatkoajan-keskustelupalstasta.52886/). 13.1.2019.

Kirjallisuuslähteet

AUER, PETER 1998: *Code-switching in conversation*. Routledge: London.

AUER, PETER 2007: Introduction. Teoksessa Peter Auer (toim.), *Style and Social Identities. Alternative Approaches to Linguistic Heterogeneity* s. 1–21. Berlin; New York: Mouton de Gruyter.

COUPLAND, NIKOLAS 2007: *Style. Language Variation and Identity*. New York: Cambridge University Press.

- ECKERT, PENELOPE 2012: Three Waves of Variation Study: The emergence of meaning in the study of variation. *Annual Review of Anthropology* 41. s. 87–100. <https://web.stanford.edu/~eckert/PDF/ThreeWaves.pdf>. 3.4.2019.
- “Ensi lukuvuonna jokainen eka-luokkalainen aloittaa vieraan kielen opinnot – ”Ei kannata arastella valita muuta kuin englantia”, Helsingin Sanomat, artikkeli 27.3.2019. <https://www.hs.fi/paivanlehti/27032019/art-2000006049116.html>. 5.4.2019.
- GARRETT, PETER 2010: *Language Attitudes*. New York: Cambridge University Press.
- GUMPERZ, JOHN 1982: *Discourse strategies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- HAAKANA, MARKKU – LAURA VISAPÄÄ 2005: Tuttu tv:stä – Fakta homman äänet keskustelun keinona. Teoksessa Markku Haakana ja Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 429–469. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- HELASVUO, MARJA-LIISA – MARJUT JOHANSSON – SANNA-KAISA TANSKANEN 2014: Johdatus digitaaliseen vuorovaikutukseen. Teoksessa Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson & Sanna-Kaisa Tanskanen (toim.), *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen* s. 9–28. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- HIIDENMAA, PIRJO 2003: *Suomen kieli – who cares?* Helsinki: Otava.
- HOLOPAINEN, REETA 2016: *Vilpitön pyrkimykseni on pitää äidinkieli kunniassa*. Kieli- asenteet ja –ideologiat Kielipoliisit-verkkokeskustelussa. Sivuinnetutkielma, Helsingin yliopisto. Suomen kielen, suomalais-ugri- ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- HÄRMÄVAARA, HANNA-ILONA – MARIA FRICK 2016: Handling Linguistic Asymmetries via Bilingual Punning in Conversations among Speakers of Cognate Languages. Sebastian Knospe, Alexander Onysko & Maik Goth (toim.), *Crossing Languages to Play with Words. Multidisciplinary Perspectives* s. 113–134. <https://www.degruyter.com/viewbooktoc/product/468240>. 13.1.2019.
- HÖGLIN, RENEE 2002: *Engelska språket som hot och tillgång i Norden*. Copenhagen: Nordic Council of Ministers. https://books.google.fi/books?id=dW0onHXUIscC&hl=fi&source=gbs_View-API&printsec=frontcover&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false. 2.4.2018.
- JATKOAJAN KESKUSTELUPALSTAN SÄÄNTÖJÄ: *Jatkoajan keskustelupalstan säännöt*. Jatkoajan keskustelupalsta. Etusivu. <https://keskustelu.jatko aika.com/help/terms>. 14.1.2019.
- KALLIOKOSKI, JYRKI – LARI KOTILAINEN – PÄIVI PAHTA 2009: *Kielet kohtaavat*. Tietoli- passarja 227. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- KEISU, KRISTA 2014: Miten muutoksesta puhutaan: Analyysi kielen muutoksen kielellis- tämisestä ja argumentoinnista suomi24.fi- ja basso.fi-verkkosivustojen keskuste- luissa. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto. Suomen kielen, suomalais-ugri- laisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.

- KOISTINEN, EMMA 2018: Ärsyttävyyden kieli-ideologisuus – purismi ja standardi-ideologia ärsyttävien sanojen ja sanontojen taustalla. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto. Suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- KOTILAINEN, LARI 2008: Englanti suomenkielisissä chat-keskusteluissa. Teoksessa Tiina Onnikki-Rantajääskö & Mari Siirainen (toim.), *Kieltä kohti* s. 128–144. Helsinki: Otava.
- KOVACS, MAGDOLNA 2009: Koodinvaihto ja kielioppi – Jyrki Kalliokoski & Lari Kotilainen & Päivi Pahta (toim.), *Kielet kohtaavat* s. 24–49. Tietolipas 227. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- KUJAMÄKI, PEKKA 2013: Vertaileva kääntäjä, vertaileva tutkija: kieltenvälinen vertailu käännöstieteessä. Teoksessa Leena Kolehmainen, Matti Miestamo & Taru Nordlund (toim.), *Kielten vertailun metodiikka* s. 355–395. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- KYHERÖINEN, JENNI 2015: Taidokkaita termejä. Suomen- ja japaninkielisten termien käytöstä taidon harrastajien puheessa. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto. Suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- KYTÖLÄ, SAMU 2008: Englanti huumorin ja syrjinnän välineenä Futisforumin keskusteluissa. Teoksessa Sirpa Leppänen, Tarja Nikula & Leila Kääntä (toim.), *Kolmas kotimainen: lähikuvia englannin käytöstä Suomessa* s. 236–274. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- KÄRNÄ, ANNA-RIIKKA 2015: Conversational code-switching in a video game context in Finland. Kandidaatintyö, kielten laitos, Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/48050/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201512113983.pdf?sequence=1>. 11.4.2018.
- LAPPALAINEN, HANNA 2004: *Variaatio ja sen funktiot. Erään sosiaalisen verkoston jäsenten kielellisen variaation ja vuorovaikutuksen tarkastelua*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- LAUHAKANGAS, OUTI 2009: Sananlaskumuotti nettiteksteissä. Teoksessa Vesa Heikkinen (toim.), *Kielen piirteet ja tekstilajit. Vaikuttavia valintoja tekstistä toiseen* s. 63–86. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- LEHTONEN, HEINI 2006: Maahanmuuttajataustaisten helsinkiläisnuorten puhe. Teoksessa Kaisu Juusela ja Katariina Nisula (toim.), *Helsinki kieliyhteisönä* s. 255–274. Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.
- LEHTONEN, HEINI 2015: *Tyylitellen. Nuorten kielelliset resurssit ja kielen sosiaalinen indeksisyys monietnisessä Helsingissä*. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/155659/tyylitel.pdf?sequence=1>. 2.1.2019. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- LEPPIHALME, RITVA 2007: Kääntäjän strategiat. Teoksessa H.K. Riikonen, Urpo Kovala, Pekka Kujamäki & Outi Paloposki (toim.), *Suomennoskirjallisuuden historia 2* s. 365–374. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

- MUTIKAINEN, INA 2015: ”Jag tycker att du borde back me up”. Koodinvaihdon tehtävät monikielisessä Facebook-keskustelussa. Kandidaatintutkielma, Helsingin yliopisto. Suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- MYERS-SCOTTON, Carol 1993: *Duelling languages: grammatical structure in code-switching*. Clarendon: Oxford.
- MÄNTYNEN, ANNE – HALONEN, MIA – PIETIKÄINEN, SARI – SOLIN, ANNA 2012: Kieli-ideologioiden teoriaa ja käytäntöä. –*Virittäjä* 116/3 s. 325–347. <https://journal.fi/virittaja/article/view/6815/5671>. 27.12.2018
- NISULA, KATARIINA 2003: Vanhoja tuttuja ja yhteisiä vieraita. Havaintoja erään eteläpohjalaisen paikallisradio-ohjelman kielellisestä variaatiosta. Teoksessa Lea Laitinen, Hanna Lappalainen, Päivi Markkola ja Johanna Vaattovaara (toim.), *Muotojen mieli. Kirjoituksia morfologiasta ja variaatiosta* s. 13–44. Kieli 15. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- NORDLUND, TARU – RITVA PALLASKALLIO 2018: Maaseutukirjeestä uutistekstiksi – soiolingvistiikan ja diskurssintutkimuksen rajapinnalla. Teoksessa Toini Rahtu, Susanna Shore ja Mikko T. Virtanen (toim.), *Kirjoitettu vuorovaikutus* s. 217–248. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- NURMI, ARJA – PÄIVI PAHTA 2015: Vaihdetaan koodia. Teoksessa *Englannin aika: elävän kielen kartoitusta* s. 245–265. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153953>. 30.3.2018.
- NYBERG, LIISA 1974: Urheilukielen anglismeja. Pro gradu -tutkielma. Kouvolan kieliinstituutti.
- PALMGREN, NINA 2007: Ammattislangina fenglish – Teknisten viestijöiden anglohybridi osana globalisaation diskurssia. Käännöstieteiden (englanti) pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/78502/gradu02173.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 1.4.2018.
- MÄNTYNEN, ANNE – PIETIKÄINEN, SARI 2009: *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- PÄÄTALO, VILJA 2018: ”The ketju of all ketjus” – Koodinvaihdon tehtäviä jääkiekkoaiheisissa keskusteluissa. Kandidaatintutkielma, Helsingin yliopisto. Suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- RAHTU, TOINI 2006: *Sekä että: Ironia koherenssina ja inkoherenssina*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- SAARI, MIRJA 2006: Stadin ruotsi. Huomioita erään nuorisoryhmän koodin vaihtelusta. Teoksessa Kaisa Juusela & Katariina Nisula (toim.), *Helsinki kieliyhteisönä* s. 142–161. Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.
- SABBA, MARK 2007: Identity and language construction in an online community: The case of ‘Ali G’. Teoksessa Peter Auer (toim.), *Style and Social Identities. Alternative Approaches to Linguistic Heterogeneity* s. 361–392. Berlin; New York: Mouton de Gruyter.

- SANCHEZ, JOSE – SIRPA TUOMAINEN 2014: *English in Finland: Opinions and Attitudes on the Use of Anglicisms*. [https://www.academia.edu/10353132/English in Finland Opinions and Attitudes on the Use of Anglicisms](https://www.academia.edu/10353132/English_in_Finland_Opinions_and_Attitudes_on_the_Use_of_Anglicisms). 22.2.2018.
- SAVINIEMI, MAIJA 2015: *On noloa, jos ammattilaiset tekevät tökeröitä kielioppivirheitä*. Oulu: Oulun yliopisto. <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-952-62-0777-3>. 1.4.2018.
- SILVERSTEIN, MICHAEL 1979: Language structure and linguistic ideology. Teoksessa Paul R. Cline, William F. Hanks & Carol L. Hofbauer (toim.), *The elements. A parasesion on linguistic units and levels* s. 193–247. Chicago: Chicago Linguistic Society.
- “Suomalaiset ovat rumia ja sulkeutuneita dokaajia – mielikuvia rikkova ruotsalaisohjelma on nyt katsottavissa netissä, Helsingin Sanomat, artikkeli 23.2.2016. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000002887645.html>. 5.4.2019.
- Suomen kielen tulevaisuus. Kielipoliittinen toimintaohjelma*. Kirjoittajat: Auli Hakulinen, Jyrki Kalliokoski, Salli Kankaanpää, Antti Kanner, Kimmo Koskeniemi, Lea Laitinen, Sari Maamies & Pirkko Nuolijärvi. Helsinki 2009. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Verkkojulkaisuja 7. <http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk7/>.
- Suomen kielen lautakunnan kannanotto 26.10.2018*. Suomi tarvitsee pikaisesti kansallisen kielipoliittisen ohjelman. https://www.kotus.fi/ohjeet/suomen_kielen_lautakunnan_suosituksia/kannanotot/suomi_tarvitsee_pikaisesti_kansallisen_kielipoliittisen_ohjelman. 6.4.2019.
- TANSKANEN, SANNA-KAISA 2014: ”Eipäs nyt puhuta omia”. Metapragmaattiset kommentit opiskelijoiden keskustelupalstoilla. Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson & Sanna-Kaisa Tanskanen (toim.), *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen* s. 51–74. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- THOMAS, GEORGE 1991: *Linguistic Purism. Studies in language and linguistics*. London: Longman.
- TIETEEN TERMIPANKKI: <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:deminutiivi>. 19.10.2018.
- TIETEEN TERMIPANKKI: <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:%3AIdiomaattinen>. 18.10.2018.
- TIETEEN TERMIPANKKI: http://tieteentermipankki.fi/wiki/Käännöstiede:kirjaimellinen_käännös. 19.10.2018.
- TIETEEN TERMIPANKKI: <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Toiminnot:Haku?search=kieliasenne&go=Hae+termi%C3%A4>. 8.4.2018.
- TIETEEN TERMIPANKKI: <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:metakieli>. 25.1.2019.
- TINGBJÖRN, GUNNAR 2003: *Engelskt lån i svenskt idrottsspråk*. Göteborg: Göteborgin yliopisto. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/53135>. 3.3.2018.
- TORISEVA, MARIANNE 2008: ”Svits bs flippi näistä tuplista, kela”: suomen ja englannin kielen vaihtelun tehtävistä skeittiteksteissä. Teoksessa Leppänen, Sirpa & Tarja Nikula & Leila Kääntä (toim.), *Kolmas kotimainen: lähikuvia englannin käytöstä Suomessa* s. 275–298 Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

VAATTOVAARA, JOHANNA 2009: *Meän tapa puhua. Tornionlaakso pellolaisnuorten subjektiivisena paikkana ja murrealueena*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

VERKKOVIESTIHAASTATTELU. Tiedot viime vuoden hakija- ja vierailijamääristä: yksityisviesti Jatkoajan toiminnanjohtajalta Slack-palvelussa, tallessa kirjoittajalla. 26.2.2018.